

בירושלים

בעניין:

1. יהודה כהן, ת.ז. XXXXXX
2. ליאת אצילי, ת.ז. XXXXXX
3. יחי יהוד, ת.ז. XXXXXX
4. אלעד אור, ת.ז. XXXXXX/ז.
5. יעל אופק אור, ת.ז. XXXXXX
6. אלה חיימי, ת.ז. XXXXXX
7. זמיר חיימי, ת.ז. XXXXXX
8. בועז אצילי, ת.ז. XXXXXX
9. נועה אצילי, ת.ז. XXXXXX
10. מירב המק-אילוז, ת.ז. XXXXXX
11. אילת המק, ת.ז. XXXXXX
12. יעל אנגל ליצ'י, ת.ז. XXXXXX
13. יוסף אבי יאיר אנגל, ת.ז. XXXXXX
14. ליאת אריאל, ת.ז. XXXXXX
15. מורן בן ישי, ת.ז. XXXXXX
16. ברק בן עזרא, ת.ז. XXXXXX
17. שמואל ברודץ', ת.ז. XXXXXX
18. ענבר גולדשטיין, ת.ז. XXXXXX
19. גל גורן, ת.ז. XXXXXX
20. שרי גת, ת.ז. XXXXXX
21. אביטל דן, ת.ז. XXXXXX
22. לי דן, ת.ז. XXXXXX
23. נעם דן, ת.ז. XXXXXX
24. לינור דן, ת.ז. XXXXXX
25. ענבר זלסקי, ת.ז. XXXXXX
26. מיכל כהן אמינוב, ת.ז. XXXXXX
27. משה לוטם, ת.ז. XXXXXX
28. גבריאלה ליימברג, ת.ז. XXXXXX
29. עמרי ליפשיץ, ת.ז. XXXXXX
30. שרון ליפשיץ, ת.ז. XXXXXX
31. נטלי מדמון, ת.ז. XXXXXX
32. שי מוזס, ת.ז. XXXXXX
33. אפרת מצ'יקווה, ת.ז. XXXXXX
34. אילה מצגר, ת.ז. XXXXXX
35. קלרה מרמן, ת.ז. XXXXXX
36. מרב סבירסקי, ת.ז. XXXXXX

XXXXXX ת.ז.	37. שירה סוסנה,
XXXXXX ת.ז.	38. גפן סיגל-אילן,
XXXXXX ת.ז.	39. לי סיגל,
XXXXXX ת.ז.	40. אסנת סלע וינברג,
XXXXXX ת.ז.	41. יערה פדרו,
XXXXXX ת.ז.	42. יפעת קלדרון,
XXXXXX ת.ז.	43. הדס קלדרון,
XXXXXX ת.ז.	44. אנה קרוק ליפשיץ,
XXXXXX ת.ז.	45. אורי רביץ,
XXXXXX ת.ז.	46. זהירו שחר מור,
XXXXXX ת.ז.	47. מעין שרמן,

להלן: "העותרים";

כולם באמצעות עו"ד ד"ר מורן סבוראי, ו/או עו"ד גונן בן יצחק, שכתובתם לצורך עתירה זו: רחוב הארבעה 28, קומה 5 (מגדלי חגיג'), תל אביב; טל: 0549326878; דוא"ל: svorai@gmail.com;

נגד

1. ממשלת ישראל
2. ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו
3. שר האנרגיה, מר אלי כהן
4. שר החוץ, מר גדעון סער

להלן: "המשיבים";

כולם באמצעות פרקליט מפרקליטות המדינה, מחלקת הבג"צים, משרד המשפטים, צאלח א-דין 29, ירושלים; טל: 073-3925590; פקס: 02-6467011;

עתירה דחופה למתן צווים על תנאי ולמתן צו ביניים דחוף

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק מתבקש בזה להוציא מלפניו צו על תנאי המופנה אל המשיבים ומורה להם להתייצב וליתן טעם, אם יש ברצונם בכך:

1. מדוע לא יקבע שהחלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לרצועת עזה אינה חוקית משום שהתקבלה בחוסר סמכות, שכן השלכות ההחלטה יכולות להיות כדי פתיחה במלחמה או פעולה צבאית משמעותית שעלולה להביא למלחמה והסמכות בעניין היא בידי הממשלה או למצער בידי הקבינט המדיני ביטחוני, וכן משום שלא נשקלו השיקולים הראויים בכל הנוגע להחלטה כאמור וככל שנשקלו הרי שהדבר נעשה בחוסר סבירות ובאופן שאינו מידתי, מה גם שההחלטה לא נומקה כלל.

2. מדוע לא יקבע שהחלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לרצועת עזה פוגעת שלא כדין בזכות החוקתית לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד האדם של החטופים המוחזקים בידי ארגון הטרור חמאס ברצועת עזה, ולפיכך יש לבטלה לאלתר ;
 3. מדוע לא יחויבו המשיבים להחזיר לאלתר את אספקת החשמל לעזה באופן שיאפשר הפעלת מתקני מים, ביוב, רפואה ותשתיות קריטיות אחרות החיוניות לקיום אנושי של החטופים ;
 4. מדוע לא יקבע בית המשפט העליון כי המשיבים מחויבים לשקול את ההשלכות על חיי החטופים ובריאותם בכל החלטה הנוגעת לפגיעה בתשתיות אזרחיות ברצועת עזה.
- כן מבוקש צו ביניים דחוף אשר יורה למשיבים להחזיר באופן מיידי את אספקת החשמל לרצועת עזה, וזאת עד להכרעה סופית בעתירה זו. הדחיפות נובעת מהסכנה המיידית והממשית לחיי החטופים המוחזקים בידי חמאס ברצועת עזה כתוצאה מהפסקת אספקת החשמל. כל ההדגשות בעתירה הן של הח"מ, אלא אם צוין אחרת.

עתירה דחופה לצו על תנאי, קביעת העתירה לדין בדחיפות, ומתן תשובה סדורה לגוף העניין.

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע את העתירה לדין בדחיפות ולהורות למשיבים ליתן תשובה סדורה לגוף העניין (לרבות התייחסות לקיום דיון כאילו הוצא צו על תנאי, לפי תקנה 7(ג) לתקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, תשמ"ד-1984), וזאת נוכח המציאות הקשה מנשוא בה מצויים החטופים ובני משפחותיהם, ונוכח המציאות הקשה ביותר בה מצויים כלל אזרחי מדינת ישראל. נוכח האמור, מתבקשת התערבותו המיידית והבהולה ביותר של בית משפט נכבד זה.

.... העתק ההחלטה של שר האנרגיה מיום 7.3.2025 מסומן כנספח 1.

א. תמצית העתירה

1. עתירה זו עניינה החלטה חסרת תקדים ואסורה של שר האנרגיה, מר אלי כהן, מיום 7.3.2025, להפסיק באופן מוחלט את אספקת החשמל לרצועת עזה. החלטה גורלית זו, שהשלכותיה ההומניטריות מרחיקות לכת, התקבלה בחוסר סמכות וכן בחוסר סבירות ובהיעדר מידתיות, ללא התייעצות מקדימה עם גורמי המקצוע הרלוונטיים במערכת הביטחון, בשירות החוץ ובמערכות המשפט, ללא שקילת השלכותיה הישירות והעקיפות על חיי החטופים המוחזקים בידי ארגון הטרור חמאס, ותוך התעלמות שיטתית ומכוונת מהתרעות מפורשות שניתנו על ידי גורמי צה"ל והביטחון בדבר הסכנה המיידית הנשקפת לחיי החטופים.
2. החטופים, אזרחי ישראל וחיילי צה"ל, בהם קשישים, חולים כרוניים, נשים וגברים פצועים, מוחזקים בתנאים תת אנושיים ברצועת עזה מאז 7.10.2023, בנסיבות של מלחמה מתמשכת וכאשר התשתיות האזרחיות ברצועה הרוסות ברובן. מצבם המשוער של החטופים, כעולה מעדויות חטופים ששחררו ומדוחות רפואיים שפורסמו על ידי משרד הבריאות, מתאפיין במחסור חמור במזון, במים ראויים לשתיה, בתרופות ובטיפול רפואי בסיסי. הפסקת אספקת החשמל לרצועה מסכנת באופן ישיר, ממשי ומיידי את חייהם, בריאותם ושלמות גופם. ללא חשמל, לא ניתן להפעיל מתקני טיהור מים, מערכות ביוב, ציוד רפואי חיוני ומערכות אחרות ההכרחיות לקיום בסיסי. מצבם של החטופים, אשר חלקם סובלים מפציעות קשות וממחלות

כרוניות הדורשות טיפול רפואי ותרופתי קבוע, יחמיר באופן דרסטי עד כדי סכנת חיים מיידית. נזקים אלו, שחלקם בלתי הפיכים, עלולים להתפתח בטווח זמן של ימים אחדים, ולפיכך הדחיפות בהתערבות שיפוטית היא עליונה.

3. העותרים, בני משפחות החטופים, פנו ביום 10.3.2025 אל המשיבים במכתב מיצוי הליכים דחוף, בו דרשו לבטל באופן מידי את ההחלטה על הפסקת החשמל לעזה. במכתב פירטו העותרים את הפגיעה החמורה בזכויות החוקתיות של החטופים, את הסכנה המיידית לחייהם, ואת חובתה החוקתית והמוסרית של המדינה להגן על חיי אזרחיה, ובפרט על אלו המוחזקים בשבי האויב. חרף דחיפות העניין והסכנה המיידית לחיי החטופים, עד למועד הגשת עתירה זו, לא התקבל כל מענה מהמשיבים. התעלמות מוחלטת זו מפניית העותרים מחריפה את החשש כי שיקולים זרים וחוסר סבירות קיצוני מאפיינים את התנהלות המשיבים בעניין הנדון, ומחזקת את הצורך בהתערבות שיפוטית דחופה.

4. העתירה מתבססת על **ארבעה אדנים משפטיים עיקריים**:

א. חוסר סמכות, מאחר שההחלטה עלולה להביא לפתיחה במלחמה או לפעולה צבאית משמעותית שעלולה להביא למלחמה הרי שהיה על הממשלה או למצער הקבינט המדיני ביטחוני לקבל החלטה כאמור בהתאם להוראות סעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה. למצער ולחילופין בלבד, המדובר בהחלטה שאינה סבירה ואינה מידתית, בין היתר ובנוסף לאמור לעיל, משום שיש בה כדי לסכן את יישומם של שלבים ב'–ג' בהסכם לשחרור החטופים, ולו מטעם זה ראוי לבטלה. בנוסף לכך, התנהלות השר וההחלטה שקיבל מנוגדת לדין החל ולהלכה הפסוקה הקובעת אמות מידה לניתוק מהחשמל, במיוחד במקרים בהם המדובר באוכלוסייה מוחלשת מאוד, הזקוקה לחשמל מסיבות בריאותיות, חלים ביתר שאת ביחס למי שנמצא בשבי ממושך. המדבר בהפעלת שיקול דעת באופן בלתי סביר בעליל.

ב. פגיעה בזכות לחיים ולכבוד האדם המעוגנת בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו - החלטת שר האנרגיה פוגעת באופן ישיר, חמור ובלתי מידתי בזכויות היסוד החוקתיות של החטופים לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד האדם. הזכות לחיים היא "זכות העל" במדרג הזכויות החוקתיות, וכל פגיעה בה מחייבת הצדקה מיוחדת ובחינה קפדנית ביותר.

ג. הפרת חובתה החוקתית והמוסרית של המדינה להגן על חיי אזרחיה, ובפרט על אלו המוחזקים בשבי האויב - חובה זו, המעוגנת הן בפסיקות בית המשפט העליון, הן בסעיף 6 לחוק-יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי, והן בערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, מחייבת את המדינה לעשות כל שביכולתה כדי להגן על חיי אזרחיה, ובוודאי להימנע מפעולות המסכנות באופן ישיר את חייהם.

ד. הפרת עקרונות יסוד של המשפט הבינלאומי ההומניטרי האוסרים על פגיעה בתשתיות חיוניות הנדרשות לקיום אנושי - עקרונות אלה, המעוגנים בין היתר באמנת ג'נבה הרביעית, מחייבים את ישראל להבטיח, גם בזמן לחימה, אספקה של שירותים הומניטריים בסיסיים, דוגמת חשמל, מים וטיפול רפואי, הנדרשים לקיום בכבוד.

5. בית המשפט הנכבד מתבקש להורות על ביטול ההחלטה של שר האנרגיה ועל חידוש אספקת החשמל לרצועת עזה באופן שיאפשר פעילות תקינה של מערכות החיוניות לקיום אנושי, ובכך לסלול את הדרך להצלת חיי החטופים. התערבות זו של בית המשפט הנכבד נדרשת לא רק לשם הגנה על זכויות היסוד של החטופים ומילוי חובתה הבסיסית של המדינה כלפי אזרחיה, אלא גם להבטחת שלטון החוק ותקינות הליכי קבלת ההחלטות בנושאים הרי גורל אלה.

6. בנוסף, בנסיבות החריגות והקיצוניות של עתירה זו ולאור הסכנה המיידית לחיי החטופים, העותרים מבקשים כי בית המשפט הנכבד יוציא צו ביניים דחוף המורה על חידוש אספקת החשמל לרצועת עזה באופן מידי, עד להכרעה סופית בעתירה. זאת, בהתאם לעיקרון לפיו כאשר קיים חשש לפגיעה בלתי הפיכה בחיי אדם, על בית המשפט להתערב כבר בשלב הביניים על מנת למנוע נזק שלא ניתן יהיה לתקנו בדיעבד. במקרה זה, מאזן הנוחות נוטה באופן מובהק לטובת מתן צו הביניים, שכן הנזק האפשרי לחטופים הוא מוחשי, מידי ובלתי הפיך, בעוד שהנזק למשיבים כתוצאה ממתן צו הביניים הוא שולי יחסית.

7. עתירה זו מגלה עילות התערבות מובהקות של בית המשפט הנכבד, לנוכח הפגיעה הקשה והבלתי מיידית בזכויות היסוד של החטופים, ההחלטה הבלתי סבירה באופן קיצוני של שר האנרגיה, והצורך המידי והדחוף להגן על חיי אדם. התערבות בית המשפט הנכבד בנסיבות אלה אינה חריגה מהעקרונות שנקבעו בפסיקה. אדרבה, היא מבטאת את מהותו של בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק - להגן על זכויות האדם ולהבטיח את שלטון החוק, במיוחד בעתות משבר וחירום, ובייחוד כאשר מדובר בהגנה על חייהם של מי שאינם יכולים להגן על עצמם - החטופים המוחזקים בשבי האויב.

ב. העובדות הרלוונטיות לעתירה

1.1. העותרות והעותרים

8. העותרות והעותרים הם חטופים ובני משפחות של חטופים בעבר או בהווה, חלקם של חטופים שעדיין בחיים וחלקם של חטופים שנרצחו ב-7.10.2023 או לאחר מכן וגופותיהם מוחזקות בידי האויב וחלקם פדויי שבוי או בני משפחותיהם. העותרים שותפים ל"פורום חיים משפחות להצלת החטופים" משמשים לפה לחטופים החיים, שבשל הנסיבות אינם יכולים לעתור בעצמם לבית משפט נכבד זה¹. לאור הכלל בדבר "זכין אדם שלא בפניו"², ראוי לראות עתירה זו כאילו הוגשה בידי החטופים עצמם.

אלה פרטי העותרות והעותרים:

- **יהודה כהן** הוא אביו של החייל החטוף נמרוד כהן. נמרוד היה בטנק סמוך למוצב "הבית הלבן" ליד קיבוץ ניר עוז. שאר החיילים שהיו בטנק נרצחו ב-7.10.2023. מהתחקיר עלה כי תקלות טכניות הביאו לכשל חמור בתיפקוד הטנק, והובילו לחטיפתו של נמרוד ומותם של חבריו לצוות. נמרוד אמור לשוב במסגרת שלב ב' של ההסכם.
- **ליאת אצילי** נחטפה מביתה בקיבוץ ניר עוז. בן זוגה אביב אצילי, חבר כיתת הכוננות של קיבוץ ניר עוז נפל בקרב על הגנת הקיבוץ וגופתו נחטפה ב-7.10.2023. ליאת אצילי שוחררה בעסקה מצילת חיים לאחר 54 ימים בידי חמאס.

¹ לעניין מעמדם של משפחות החטופים, ראו גם התיקון לחוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001 המכיר בסעיף 22ב לו, בין היתר, בזכויות של משפחות החטופים. התיקון הוזכר בטיעוני המבקשים בבקשה לעיון שהוגשה בבג"ץ 2280/24 גישה נ' ממשלת ישראל, 9.10.2024.

² לדיון מפורט בכלל זה ובהיבטיו השונים במשפט העברי (שם), בהקשר לתובענות ייצוגיות אבל ברי גם מהניתוח שם שהכלל רחב הרבה יותר, ובעיקר ביחס לעקרון הנוסף, הקשור בו, שעניינו "הצלת עֶשׂוֹק מִיַּד עוֹשֶׂקוֹ", ר' דני"מ 8626/17 מנירב נ' רשות המיסים, סעיפים 34-39 לפסק דינו של השופט הנדל, 11.11.2020.

- **יחי (יחיאל) יהוד** הוא אביה של ארבל יהוד שנחטפה מקיבוץ ניר עוז באסון ההפקרה של ה-7.10.2023 ושל דולב יהוד ז"ל שנרצח בקיבוץ באותה שבת שחורה. ארבל שוחררה בעסקה מצילת חיים לאחר 482 ימים מסויטים.
- **אלעד אור** הוא אחיו של החטוף דרור אור ז"ל שנרצח עם בת זוגו יונת בקיבוץ בארי ומוחזק בעזה. ילדיו נחטפו לעזה ושחררו לאחר 51 ימים בעסקה מצילת חיים.
- **יעל אופק אור** היא בת דודה של החטוף דרור אור שנרצח עם בת זוגו יונת בקיבוץ בארי ומוחזק בעזה. ילדיו נחטפו לעזה ושחררו לאחר 51 ימים בעסקה מצילת חיים.
- **אלה חיימי** היא בת זוגו ואם ארבעת ילדיו של החטוף טל חיימי ז"ל שנחטף מקיבוץ ניר יצחק. טל לחם בכיתת הכוננות ונפגע בעודו מנסה להגן על הגבול והקהילה – בהיעדר הגנה אחרת. גופתו מוחזקת בעזה.
- **זמיר חיימי** הוא דודו של החטוף טל חיימי ז"ל, שלחם בכיתת הכוננות ונפגע בעודו מנסה להגן על הגבול והקהילה – בהיעדר הגנה אחרת. טל נרצח ונחטף מקיבוץ ניר יצחק. גופתו מוחזקת בעזה.
- **בועז אצילי** הוא בן דודו של אביב אצילי ז"ל, חבר כיתת הכוננות של קיבוץ ניר עוז שנפל בקרב על הגנת הקיבוץ וגופתו נחטפה ב-7.10.2023. בת זוגו, ליאת אצילי, נחטפה ושחררה בעסקה מצילת חיים.
- **נועה אצילי** היא בת דודו של אביב אצילי ז"ל, חבר כיתת הכוננות של קיבוץ ניר עוז שנפל בקרב על הגנת הקיבוץ וגופתו נחטפה ב-7.10.2023. בת זוגו, ליאת אצילי נחטפה ושחררה בעסקה מצילת חיים.
- **מירב המק-אילוז** היא קרובת משפחתו של גיא אילוז ז"ל שנחטף ממסיבת הנובה, נפצע במהלך החטיפה אך שרד את הימים הראשונים בשבי. בהיעדר הגנה וטיפול רפואי לא שרד את הטבח. גופתו עדיין בעזה.
- **אילת המק** היא קרובת משפחתו של גיא אילוז ז"ל שנחטף ממסיבת הנובה, נפצע במהלך החטיפה אך שרד את הימים הראשונים בשבי. בהיעדר הגנה וטיפול רפואי גיא לא שרד את הטבח. גופתו עדיין בעזה.
- **יעל אנגל ליצי** היא קרובת משפחתו של החטוף אופיר אנגל שנחטף מבית חברתו יובל שרעבי בקיבוץ בארי. איתו נחטף גם אביה של יובל, יוסי שרעבי שנרצח בשבי חמאס וכן גם דודה של יובל, אלי אף הוא. כל בנות משפחתו נרצחו. יוסי ז"ל ואלי נותרו מאחור והופקרו בעזה לגורלם. אלי שרעבי שוחרר בעסקה מצילת חיים לאחר 491 ימים מסויטים.
- **יוסף אבי יאיר אנגל (ג'וחא)** הוא דור שני לניצולי שואה. יוסף הוא אביו של יאיר ז"ל נפל בעת שירותו בשייטת 13 וסבו של אופיר אנגל שנחטף ב-7.10.2023 מבית חברתו יובל בקיבוץ בארי יחד עם אביה, יוסי שרעבי ז"ל, שנרצח בשבי. אופיר חזר בעסקה מצילת חיים לאחר 54 ימים בשבי.
- **ליאת אריאל** היא קרובת משפחתו של החטוף שלומי זיו, שנחטף מהמסיבה ברעים ושחרר מהשבי אחרי 246 ימים.

- **מורן בן ישי** היא שורדת הטבח בקיבוץ ניר עוז, בתם של מרגלית מוזס שנחטפה ב-7.10.2023 ושחררה בעסקה מצילת חיים אחרי 49 ימים ולילות של אימה ושל גדי שהופקר לאימת גורלו מעל 14 חודשים. גדי הושב בעסקה מצילת חיים 482 ימים אחרי חטיפתו.
- **ברק בן עזרא** הוא אחיינו של אברהם מונדר ז"ל שנחטף מקיבוץ ניר עוז, שרד בשבי מעל 100 ימים ונרצח בשבי החמאס. העותר הוא גם בן דוד של רועי מונדר ז"ל, ואחיין של רותי מונדר ובן דוד של קרן מונדר ששחררו אחרי 49 ימים יחד עם אוהד, הבן של קרן, בעסקה מצילת חיים.
- **שמואל ברודץ'** הוא אביו של אביחי ברודץ' אשר בת זוגו הגר ברודץ' נחטפה לעזה עם שלושת ילדיה באסון ה-7.10 ושחררה עם ילדיה בעסקה מצילת חיים אחרי 51 ימים ולילות של אימה.
- **ענבר גולדשטיין** היא דודה של אגם, גל וטל וגיסתה של חן גולדשטיין-אלמוג שנחטפו ושחררו בעסקה מצילת חיים בנובמבר 2023; אחותו של נדב ודודה של ים ז"ל שנרצחו באותו בית בכפר עזה; בתם של ורדה ודוד שאבדו את ביתם וכל רכושם; בת לקהילת כפר עזה שנטבחה. אזרחית ישראלית שמודאגת לגורל 59 החטופות והחטופים שעדיין שם, והעם כולו.
- **גל גורן** הוא בן של אבנר גורן ז"ל שנרצח בקיבוץ ניר עוז ב-7.10.2023 ושל מיה ז"ל שנחטפה מהקיבוץ ונרצחה בשבי החמאס. גופתה הובאה לקבורה ב-24.7.2024.
- **שרי גת** היא דודתה של כרמל גת ז"ל שנחטפה ב-7.10.2023 מקיבוץ בארי וגיסתו של אשל גת. כנרת גת ז"ל, גיסתה, נרצחה בבארי בטבח הנורא. כרמל נחטפה ושרדה בתופת עד שנרצחה בעזה.
- **אביטל דן** היא קרובת משפחתו של עופר קלדרון, שנחטף לעזה עם שני ילדיו (סהר וארז ששבו בעסקה מצילת חיים אחרי 52 ימים). דודתה ודודניתה של העותרת (כרמלה דן ז"ל ונויה דן ז"ל) נרצחו בקיבוץ ניר עוז במהלך הטבח ב-7.10.2023. עופר הושב בעסקה מצילת חיים 484 ימים אחרי חטיפתו.
- **לי דן** היא קרובת משפחתו של עופר קלדרון, שנחטף לעזה עם שני ילדיו (סהר וארז ששבו בעסקה מצילת חיים אחרי 52 ימים). דודתה ודודניתה של העותרת (כרמלה דן ז"ל ונויה דן ז"ל) נרצחו בקיבוץ ניר עוז במהלך הטבח ב-7.10.2023. עופר הושב בעסקה מצילת חיים 484 ימים אחרי חטיפתו.
- **נעם דן** היא בת הדודה של הדס קלדרון, אמם של סהר וארז שנחטפו ושבנו בעסקת נובמבר מצילת החיים. עופר קלדרון, אביהם, הושב בעסקה מצילת חיים 484 ימים אחרי חטיפתו. שתי קרובות משפחתה – דודתה כרמלה דן בת ה-80 ודודניתה נויה דן בת ה-13 נרצחו בקיבוץ ניר עוז במהלך אסון הטבח של ה-7.10.2023.
- **לינור דן** היא קרובת משפחתו של עופר קלדרון, שנחטף לעזה עם שני ילדיו (סהר וארז ששבו בעסקה מצילת חיים אחרי 52 ימים). חמותה ודודניתה של העותרת (כרמלה דן ז"ל ונויה דן ז"ל) נרצחו בקיבוץ ניר עוז במהלך הטבח ב-7.10.2023. עופר הושב בעסקה מצילת חיים 484 ימים אחרי חטיפתו.

- **ענבר זלסקי** היא קרובת משפחתם של אוהד ורז בן עמי. רז נחטפה והושבה בעסקה מצילת חיים ואוהד בן עמי הופקר בעזה במשך 497 ימים ולילות של סיוט.
- **מיכל כהן אמינוב** היא בת דודתה של עמית סוסנה שנחטפה ב-7.10.2023 מביתה בקיבוץ כפר עזה ושחררה בעסקה מצילת חיים אחרי 55 ימים ולילות של אימה.
- **משה לוטם** הוא אביה של הגר ברודץ' שנחטפה לעזה עם שלושת ילדיה באסון ה-7.10.2023 ושחררה עם ילדיה בעסקה מצילת חיים אחרי 49 ימים ולילות של אימה.
- **גבריאלה ליימברג** נחטפה יחד עם אחותה קלרה מרמן, ביתה מיאה וכלבתה של מיאה, בלה. הן שוחררו בעסקה בחודש נובמבר 2023. אחיה, פרננדו מרמן ובן זוגה של קלרה - לואיס הר, שוחררו בחודש פברואר 2024. הר, בן 70 מקיבוץ אורים, ומרמן, בן 60 מכפר סבא, נחטפו גם הם מביתה של קלרה.
- **עמרי ליפשיץ** הוא בנם של יוכבד ליפשיץ שנחטפה ב-7.10.2023 ושחררה לאחר 17 ימים בשבי ושל עודד ליפשיץ ז"ל שנחטף חי, הופקר בעזה והושב מת.
- **שרון ליפשיץ** היא בתם של יוכבד ליפשיץ שנחטפה ב-7.10.2023 ושחררה לאחר 17 ימים בשבי ושל עודד ליפשיץ ז"ל שנחטף חי, הופקר בעזה והושב מת.
- **נטלי מדמון** היא בתה של אופליה רוטמן שנחטפה מביתה בקיבוץ ניר עוז בשבת השחורה של ה-7.10.2023 ושחררה לאחר 53 ימים מסוייטים.
- **שי מוזס** הוא אחיין של גדי מוזס, בן 80, שנחטף מביתה בקיבוץ ניר עוז.
- **אפרת מצ'יקווה** היא אחיינית של מרגלית מוזס שנחטפה ושחררה בעסקה ושל גדי מוזס שנחטף מביתו בקיבוץ ניר עוז והופקר לאימת גורלו מעל 14 חודשים. גדי הושב בעסקה מצילת חיים 482 ימים אחרי חטיפתו.
- **אילה מצגר** היא כלתם של תמי ויורם מצגר שנחטפו לעזה מקיבוץ ניר עוז. תמי הוחזרה בעסקה מצילת חיים ויורם מצגר ז"ל נחטף חי ושרד מעל 100 ימים אך הופקר ונרצח בשבי.
- **קלרה מרמן** נחטפה מביתה בקיבוץ ניר יצחק ושחררה בפעימה החמישית יחד עם אחותה גבריאלה ליימברג, אחייניתה מיאה וכלבתה של מיאה, בלה. אחיה, פרננדו מרמן, בן 60, ובן זוגה לואיס הר, בן 70, נחטפו גם הם מביתה של קלרה ושחררו בחודש פברואר 2024.
- **מרב סבירסקי** היא אחותו של איתי סבירסקי ז"ל שנחטף מקיבוץ בארי, שרד 99 ימים, הופקר לגורלו ונרצח בשבי. בנוסף, העותרת היא בתם של אורית ורפי סבירסקי ז"ל שנרצחו שניהם בבארי ב-7.10.2023.
- **שירה סוסנה** אחותה של עמית סוסנה שנחטפה מקיבוץ כפר עזה ב-7/10 ושחררה בעסקה מצילת חיים אחרי 55 ימים ולילות של אימה.
- **גפן סיגל-אילן** היא בתה של קלרה מרמן שנחטפה מביתה בקיבוץ ניר יצחק יחד עם אחותה גבריאלה ליימברג, אחייניתה מיאה וכלבתה של מיאה, בלה. דודה, פרננדו מרמן ובן זוגה של האם - לואיס הר, שוחררו בחודש פברואר. הר, בן 70 מקיבוץ אורים, ומרמן, בן 60 מכפר סבא, נחטפו גם הם מביתה של קלרה.
- **לי סיגל** הוא אחיו של קית סיגל שנחטף עם אביבה בת זוגו לעזה. אביבה שוחררה בעסקה מצילת חיים בנובמבר 23. קית שוחרר בעסקה מצילת חיים לאחר מעל 490 ימים בשבי.

- **אסנת סלע וינברג** היא דודתו של איתי סבירסקי ז"ל שנחטף מקיבוץ בארי, שרד 99 ימים, הופקר לגורלו ונרצח בשבי. בנוסף, העותרת היא אחות של אורית סבירסקי וגיסתו של רפי סבירסקי שנרצחו בבארי ב-7.10.2023.
- **יערה פדרו** היא קרובת משפחתו של החטוף אופיר אנגל שנחטף מבית חברתו יובל שרעבי בקיבוץ בארי. איתו נחטף גם אביה של יובל, יוסי שרעבי, שנרצח בשבי חמאס וכן גם דודה של יובל, אלי אף הוא. כל בנות משפחתו נרצחו. יוסי ז"ל ואלי נותרו מאחור ומופקרים בעזה לגורלם. אלי שרעבי שוחרר בעסקה מצילת חיים לאחר 491 ימים מסוייטים.
- **יפעת קלדרון** היא בת דודו של עופר קלדרון, שנחטף לעזה עם שני ילדיו, סהר וארז, ששבו בעסקה מצילת חיים אחרי 52 ימים. עופר הושב בעסקה מצילת חיים 484 ימים אחרי חטיפתו.
- **הדס קלדרון** היא שורדת הטבח בקיבוץ ניר עוז. חמישה מבני משפחתה של העותרת נרצחו או נחטפו. אמה, כרמלה דן, נרצחה יחד עם אחייניתה נויה דן. בנוסף, שני ילדיה, ארז וסהר, נחטפו יחד עם אביהם, עופר קלדרון. ילדיה של העותרת שבו בעסקת נובמבר ואילו עופר – אבי ארבעת ילדיה – הושב בעסקה מצילת חיים 484 ימים אחרי חטיפתו.
- **אנה קרוק ליפשיץ** היא כלתם של יוכבד ליפשיץ שנחטפה ב-7.10.2023 ושחררה לאחר 17 ימים בשבי ושל עודד ליפשיץ ז"ל שהושב לאחרונה מהשבי לאחר שמצא את מותו שם.
- **אורי רביץ** הוא בנה של אלמה אברהם בת ה-84 שנחטפה מקבוץ נחל עוז ושחררה משבי חמאס במסגרת המתווה מציל החיים בנובמבר 2023.
- **זהירו שחר מור** הוא אחיינו של אברהם מונדר ז"ל שנחטף מקיבוץ ניר עוז, שרד בשבי מעל 100 ימים ונרצח בשבי החמאס. העותר הוא גם בן דוד של רועי מונדר ז"ל, ואחיין של רוני מונדר ובן דוד של קרן מונדר ששוחררו אחרי 49 ימים עם אוהד, הבן של קרן, בעסקה מצילת חיים.
- **מעין שרמן** היא אמא של רון שרמן ז"ל שנחטף חי ממת"ק עזה ונהרג כתוצאה מפעולת צה"ל.

2.ב. המשיבים

9. **המשיבים הם ממשלת ישראל, ראש הממשלה ושנים משריה: שר האנרגיה ושר החוץ.**

3.ב. רקע עובדתי כללי

10. ביום **7.10.2023** פלש ארגון החמאס, ארגון טרור פלסטיני, לשטחה של מדינת ישראל, ביצע מעשי טבח ופשע נתעבים ללא רחם בכל בן אנוש שנקרה בדרכו, וחטף 251 תינוקות, ילדים, נשים וגברים, ובהם אזרחיות ואזרחים, חיילות וחיילים, מביתם, ממיטותיהם, ממסילות חיייהם או מהבסיס הצבאי בו שהו, לתוך שטח רצועת עזה, תוך שהוא משמיד באכזריות יוצאת דופן משפחות וקהילות שלמות בנגב המערבי או בישראל בכלל. כל זה נעשה תוך כדי מתקפת אלפי טילים על יישובי הארץ³.

11. ביום **15.1.2025** נחתם הסכם, שני במספר לאחר הסכם נובמבר 2023, להשבת חטופים, שחרור אסירים ביטחוניים והפסקת אש (לעיל ולהלן: "**ההסכם השני לשחרור החטופים**") או ("**ההסכם**"). בישיבת הממשלה שהתקיימה ביום **17.1.2025** אושר הסכם זה, בהחלטת ממשלה

³ ר' סעיף 1 לפסק דינו של השופט (כתוארו אז) סולברג, בפסק הדין בעתירת זכויות היסוד.

מס' 2689 ("החלטת הממשלה"). המשיבים, או מי מטעמם, סרבו לגלות לציבור את מלוא ההסכם ומה שנחשף הוא החלטת הממשלה וחלקים מההסכם בלבד, ואולם, על פי הידוע, להסכם שלושה שלבים שאמורים להתממש בתוך לוח זמנים קצוב, וביום ה-16 לחתימת ההסכם, הווי אומר, ביום 3.2.2025 אמור היה להתחיל משא ומתן על יישומו שלב ב' בהסכם. במועד כתיבת שורות אלה, לאחר סוף שלב א' של ההסכם והרבה לאחר תחילת שלב ב', לא הסתיים משא ומתן (אם בכלל ניתן לומר שהחל), פעולות שונות ננקטו לסכלו או לטרפדו או לעכבו; ופעולות כגון ההחלטה מושא עתירה זו מסכלות או עלולות בסבירות גבוהה ביותר לסכל את יישומו של שלב ב' ו-ג' וכן עלולות להביא לפריצתה של מלחמה תוך מניעת יישומו של ההסכם.

12. עתירה זו נסבה על החלטתו של שר האנרגיה, מר אלי כהן, מיום 7.3.2025, להפסיק באופן מוחלט את הזרמת החשמל לרצועת עזה (להלן: "ההחלטה מושא עתירה זו" או "ההחלטה"). החלטה חריגה, חמורה ומרחיקת לכת זו, שספק אם ניתנה בסמכות ובכל מקרה היא בלתי סבירה, אינה מידתית ואינה מנומקת, פוגעת באופן ישיר, חמור ובלתי מידתי בזכותם לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד האדם של החטופים הישראלים המוחזקים בידי ארגון הטרור חמאס ברצועת עזה, ומסכנת את חייהם במישרין.

13. עד למועד ההחלטה, ישראל המשיכה לספק חשמל לעזה באמצעות קו אחד בלבד, שהיה מחובר ישירות למתקני התפלת מים וטיהור שפכים ברצועה. קו זה היה חיוני להבטחת תשתיות מינימליות של מים, ביוב ושירותי בריאות בסיסיים, הנדרשים לקיום אנושי גם בימים כתיקונם, וקל וחומר בתקופת מלחמה. יצוין כי החלטה זו נוגעת לקו החשמל האחרון שהמשיך לפעול, לאחר שקווים אחרים כבר נותקו בשלבים מוקדמים יותר של הלחימה או נפגעו במהלכה. המשמעות היא שעם ניתוק הקו האחרון, נותרה רצועת עזה ללא אספקת חשמל סדירה מישראל כלל, מה שמחריף עוד יותר את המצב ההומניטרי הקשה ממילא ברצועה.

14. במועד כתיבת שורות אלה, נמצאים ברצועת עזה 59 חטופים ישראלים, אזרחים וחיילים, בתנאים תת-אנושיים. על פי מידע שהתקבל מחטופים ששחררו ומשורדי שבי, החטופים מוחזקים במנהרות תת-קרקעיות ובמתקני כליאה אחרים ברחבי הרצועה, במחסור תמידי במזון, במים ובתרופות, ובתנאים סניטריים ירודים ביותר. רבים מהחטופים סובלים ממחלות כרוניות הדורשות טיפול קבוע, ואחרים נפצעו ביום החטיפה ולא קיבלו טיפול רפואי הולם. מצב זה, הקשה ממילא, צפוי להחמיר באופן דרמטי בעקבות הפסקת אספקת החשמל לרצועה.

15. בנוסף לכך, נקודה קריטית ומשמעותית במיוחד, העולה מעדויותיהם של חטופים ששחררו ושורדי שבי, היא כי קיימת השפעה ישירה ומיידית של הצהרות והחלטות הממשלה על היחס לחטופים בשבי. כך, למשל, העיד שורד השבי אלי שרעבי, אשר שוחרר לאחרונה בעסקה מצילת חיים, כי: "ההתבטאויות של פוליטיקאים בתקשורת, הראשונים שסבלו היו אנחנו, החטופים! היה ניתן לדעת מה קורה בחדשות מההתנהגות של המחבלים". כלומר, החטופים הרגישו על בשרם באופן מידי ובתוצאות ממשיות את ההשלכות של ההתבטאויות הפומביות של הפוליטיקאים בישראל. עדות זו מתחברת לעדויות נוספות של שורדי שבי.

16. באופן דומה העידה גם ארבל יהוד, שורדת שבי נוספת, בדבריה הברורים: "ממשלת ישראל, לחטופים אין יותר זמן! להצהרות שלכם, להתבטאויות שלכם החוצה לאורך כל המלחמה, וגם עכשיו, יש השלכות ישירות של התעללויות וגיהנום עלינו החטופים שם בשבי, ואת זה אני

- אומרת מניסיון". עדויות אלה מדגישות באופן שאינו משתמע לשתי פנים את הקשר הישיר בין התבטאויות והחלטות הממשלה לבין היחס לחטופים והסבל שהם חווים בשבי.
17. דוגמה מוחשית לקשר זה מהעבר הקרוב מתייחסת לתקופה בה הכריז השר לשעבר לביטחון לאומי על צמצום המזון לאסירים ביטחוניים בכלא הישראלי. על פי עדויות חטופים ששחררו, מיד לאחר הכרזה זו, הורע באופן משמעותי מצב המזון שסופק לחטופים, והם הורעבו בצורה שיטתית, כאשר שוביהם מציינים במפורש כי זוהי תגובה ישירה להחלטת הממשלה בישראל. עדויות אלה מדגישות את המשמעות החמורה שיכולה להיות להחלטת שר האנרגיה על ניתוק החשמל לעזה - לא רק בשל ההשלכות הישירות של היעדר חשמל על תשתיות חיוניות, אלא גם בשל התגובה המכוונת של חמאס, אשר עלול להגביר את ההתעללות בחטופים כנקמה על החלטה זו.
18. במסגרת מדיניות הלחץ על ארגון חמאס, החליט שר האנרגיה על הפסקה מוחלטת של אספקת החשמל לרצועת עזה. החלטה זו התקבלה ללא התייעצות מוקדמת עם גורמי המקצוע בצה"ל ובמערכת הביטחון, ללא בחינת ההשלכות על החטופים, וללא שקילת חלופות שפגיעתן פחותה. כפי שיפורט להלן, גם אם ייטען שהניתוק הישיר של החשמל אינו פוגע מהותית במצב התשתיות ברצועה (טענה שהעותרים חולקים עליה מכל וכל), הרי שעצם ההכרזה הפומבית על ניתוק החשמל, בהתבסס על העדויות שצוינו לעיל, תביא בהכרח לפגיעה וסיכון של החטופים מצד שוביהם.
19. בקרב גורמי הביטחון ובהתבסס על עדויות של חטופים ששחררו בעסקאות שונות, קיים חשש ממשי כי הפסקת אספקת החשמל תגרום להרעה דרמטית בתנאי המחיה של החטופים ולסיכון מידי לחייהם⁴. ללא חשמל, ייפגעו מערכות אספקת המים והביוב, תיפסק האפשרות לקרר תרופות החיוניות לחלק מהחטופים, ויחמירו התנאים הסניטריים הירודים ממילא. בנוסף, כפי שעולה מהעדויות לעיל, יש חשש ממשי שחמאס ינקום בחטופים בשל החלטת ממשלת ישראל, ויחמיר את תנאי השבי שלהם במכוון.
20. יש לציין כי על פי פרסומים בתקשורת, גורמי צה"ל התריעו בפני הדרג המדיני כי הפסקת הזרמת החשמל לעזה עלולה לסכן את חיי החטופים. בדיווחים צוין כי "בצה"ל אמרו כי אספקת החשמל נחוצה גם כדי למנוע מחלות שיסכנו את החטופים והחיילים שבשטח". התרעה מפורשת זו של גורמי הביטחון המקצועיים מחזקת את החשש כי החלטת שר האנרגיה התקבלה משיקולים זרים וללא שקילה ראויה של ההשלכות על החטופים.
21. מצב החטופים וחשיבות אספקת החשמל לשלום
22. מצבם של החטופים חמור במיוחד. מדובר באזרחים וחיילים, ביניהם קשישים בני 80 ומעלה, ילדים, נשים וגברים הסובלים ממחלות כרוניות, וכן חטופים שנפצעו ביום 7.10.2023 ולא זכו לטיפול רפואי הולם. חטופים רבים זקוקים לתרופות באופן קבוע, ורבים סובלים ממצוקה נפשית קשה עקב תנאי השבי. כפי שהעידו חטופים ששחררו, תנאי החזקה קשים ביותר וכוללים מחסור במזון, במים ובתרופות, תנאים סניטריים ירודים ביותר, והחזקה במנהרות תת-קרקעיות ללא אוויר וללא אור יום.

⁴ ראו בעניין זה: איתמר אייכנר וגד ליאור "ישראל מפסיקה את העברת החשמל לעזה, למרות אזהרת צה"ל בעבר שזה עלול לסכן חטופים" ווינט, 9.3.2025, (<https://www.ynet.co.il/news/article/ryrvfxos1g>); עדיאל איתן מוסטקי "ישראל ניתקה את הקו היחיד שסיפק חשמל לרצועת עזה" כלכליסט, 9.3.2025, (https://www.calcalist.co.il/local_news/article/h1cfwrsikl).

23. באופן ספציפי, על פי התיאורים של שורדי השבי, החטופים מוחזקים בתנאים הבאים: א. מחסור חמור במזון – חטופים ששחררו תיארו כי קיבלו כמות זעומה של מזון, לעיתים פחות מ-1,000 קלוריות ליום, וסבלו מירידה דרמטית במשקל. ב. מחסור במים ראויים לשתיה – החטופים מקבלים כמות מוגבלת ביותר של מים, לעיתים מזוהמים, מה שגרם למחלות ולתחלואה. ג. היעדר תנאי תברואה וסניטציה בסיסיים – חלק מהחטופים נאלצו לעשות את צרכיהם בדליים או בשקיות, ללא אפשרות להתקלח או לשמור על היגיינה בסיסית. ד. החזקה במקומות צפופים, חשוכים וללא אוורור – רבים מהחטופים מוחזקים במנהרות תת-קרקעיות או בחדרים סגורים ללא חלונות, בתנאים קשים של צפיפות וחום. ה. היעדר טיפול רפואי – חטופים הסובלים ממחלות כרוניות או שנפצעו ביום החטיפה לא קיבלו טיפול רפואי הולם, ובמקרים רבים לא קיבלו טיפול כלל. ו. אלימות והתעללות – חטופים ששחררו תיארו מקרים רבים של אלימות פיזית ונפשית והתעללות מצד השוברים.

24. על פי דוח שפרסם משרד הבריאות מיום 26.12.2024, אשר התבסס על עדויות של חטופים ששחררו, חלק מהחטופים סובלים מפגיעות קשות כתוצאה מהחטיפה והשבי, ובכלל זה:

א. פציעות קשות שלא טופלו כראוי – כגון שברים, פצעי ירי וחבלות שונות, חלקן גרמו לנכויות ולמגבלות תפקודיות קשות.

ב. מחלות כרוניות הדורשות טיפול תרופתי קבוע – כגון סוכרת, יתר לחץ דם, מחלות לב, אסתמה, ומחלות אחרות, אשר ללא טיפול תרופתי עלולות להחמיר עד כדי סכנת חיים.

ג. תת-תזונה ומחסור במים – דבר שגרם לירידה דרמטית במשקל (10-17% ממשקל הגוף בממוצע), לחולשה כללית, לאנמיה ולמחלות אחרות.

ד. מחלות זיהומיות שהתפתחו עקב תנאי התברואה הירודים – כגון זיהומים בדרכי הנשימה, זיהומים בדרכי השתן, זיהומי עור ומחלות שלשולים, אשר ללא טיפול רפואי עלולות להתפתח לאלח דם (ספסיס) ולסכנת חיים ממשית.

ה. פגיעות נפשיות וטראומה מתמשכת – כולל הפרעת דחק פוסט-טראומטית (PTSD) דיכאון חמור, חרדה, ונזקים נפשיים אחרים שעלולים להשפיע על החטופים לאורך שנים רבות.

ו. פגיעות מיניות – חלק מהחטופים, ובעיקר נשים, חוו פגיעות מיניות ואלימות מינית, עם השלכות פיזיות ונפשיות חמורות.

25. הדוח מתייחס גם באופן מפורש למשמעות של מחסור בחשמל על מצבם הבריאותי של החטופים, וקובע כי היעדר חשמל משפיע ישירות על: א. היכולת לספק מים נקיים וראויים לשתיה. ב. הפעלת מערכות סניטציה וביוב. ג. קירור תרופות ומזון. ד. הפעלת ציוד רפואי חיוני. ה. חימום ואוורור בתנאי מזג אוויר קיצוניים.

.... העתק דוח משרד הבריאות מיום 26.12.2025 מסומן כנספח 2.

26. הקשר הישיר בין אספקת חשמל לתנאים המינימליים הנדרשים לקיום אנושי הוא ברור ומוכח. ללא חשמל – והדברים גם קיבלו ביטוי מפורש בדבריו של פרופ' חגי לוי, מומחה לבריאות הציבור⁵, ממש לאחרונה ובהקשר להחלטה של שר האנרגיה⁶:

⁵ פרופ' חגי לוי הוא מומחה לבריאות הציבור, משמש כרופא בכיר במרכז הרפואי הדסה, פרופסור מן המניין לאפידמיולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים, יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור של ההסתדרות הרפואית בישראל.

⁶ ראיון עם פרופ' חגי לוי בערוץ הכנסת, 11.3.2025, זמין ב: https://x.com/KnessetT/status/1899462139854680419?t=1z_VEVGuEJdBrfo75DjIHQ&s=08

א. נפגעת אספקת המים הראויים לשתייה עקב השבתת מתקני התפלה וטיהור – דבר המוביל לצריכת מים מזוהמים, למחלות מדבקות ולסכנת חיים ממשית, במיוחד לאור תנאי השבי הקשים ממילא. יש לציין כי מתקני טיהור המים תלויים באופן ישיר באספקת חשמל סדירה, והפסקת החשמל עלולה להביא להשבתתם המוחלטת תוך ימים ספורים.

ב. מערכות הביוב קורסות ומתפתחות מחלות זיהומיות – מתקני טיהור השפכים ותחנות שאיבת הביוב תלויים באספקת חשמל, וללא חשמל עלולים לקרוס ולגרום להצפות של מי ביוב, לזיהום מקורות מים, ולהתפשטות מחלות מדבקות כגון כולרה, טיפוס, דיזנטריה ומחלות אחרות המועברות במים מזוהמים.

ג. לא ניתן לקרר תרופות ומוצרי מזון החיוניים לחטופים – תרופות רבות, כגון אינסולין, חיסונים ותרופות ביולוגיות אחרות, דורשות קירור, וללא אפשרות קירור הן מאבדות מיעילותן ועלולות אף להפוך למסוכנות. בנוסף, ללא קירור, מזון מתקלקל במהירות, במיוחד בתנאי החום השוררים ברצועת עזה, מה שמוביל למחסור במזון ראוי לאכילה ולמחלות מעיים.

ד. נפגעות מערכות האוורור במנהרות ובמתקני הכליאה, מה שמוביל לתנאי מחיה בלתי אפשריים – מערכות אוורור חיוניות במיוחד במנהרות תת-קרקעיות ובמקומות סגורים שאין בהם חלונות או פתחי אוורור טבעיים. ללא חשמל, אין אפשרות להפעיל מערכות אוורור, מה שעלול להוביל להצטברות של גזים רעילים, לעלייה ברמות הפחמן הדו-חמצני, לירידה ברמות החמצן, ולתנאים בלתי אפשריים מבחינה בריאותית.

ה. נפגעת האפשרות להפעיל ציוד רפואי חיוני לטיפול בחטופים – ציוד רפואי רבים, כגון מכשירי הנשמה, מכשירי דיאליזה, מכשירי ניטור וציוד רפואי אחר, דורשים אספקת חשמל סדירה. ללא חשמל, לא ניתן לטפל בחטופים הזקוקים לטיפול רפואי, מה שמסכן את חייהם באופן מיידי.

24. כפי שהוזכר לעיל, ישנו גם היבט נוסף וחשוב מאוד שיש לקחת בחשבון בהקשר של החלטת שר האנרגיה - היבט העונשין. כעולה מעדויות ברורות של שורדי שבי, החלטות והצהרות של אישי ממשל בישראל גורמות לתגובת נקם מצד ארגון חמאס והמחזיקים בחטופים. כך למשל, העיד אחד משורדי השבי כי לאחר שהשר לביטחון לאומי דאז הצהיר על כוונה לצמצם את מנות המזון לאסירים ביטחוניים, מיד הורע באופן משמעותי מצב המזון שניתן לחטופים, תוך אמירות מפורשות של השובים כי זוהי תגובה להחלטה הישראלית. באופן דומה, יש חשש ממשי שהחלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לעזה תגרום לתגובת נקם דומה, שבמסגרתה ינסו השובים להקשות במכוון את תנאי המחיה של החטופים, ובכך לסכן את חייהם באופן מיידי.

25. יצוין כי בבג"ץ 9132/07 אלבסיוני נ' ראש הממשלה (2008), קבע בית המשפט העליון כי "על המשיבים למלא את החובות המוטלות עליהם מכוח דיני המשפט הבינלאומי ההומניטרי" ביחס לאספקת חשמל ודלק לרצועת עזה, וכי יש לשמור על אספקה מינימלית של שירותים הומניטריים חיוניים ברצועת עזה. באותו עניין קבע בית המשפט כי:

"לנוכח כל הקשיים שפורטו לעיל, על המשיבים לעשות כל שביכולתם להגדלת כמות הדלק לרצועת עזה, להבטחת הצרכים ההומניטאריים החיוניים של האוכלוסייה האזרחית."

26. כן יצוין, כי בבג"ץ 201/09 רופאים לזכויות אדם נ' ראש הממשלה (2009), שעסק במצב ההומניטרי ברצועת עזה בזמן מבצע "עופרת יצוקה", הדגיש בית המשפט העליון את החובה

להבטיח אספקת שירותים הומניטריים חיוניים לאוכלוסייה האזרחית גם בזמן לחימה, תוך שקבע כי:

”החובה המוטלת על הצבא היא לעשות ככל שניתן בנתוני הלחימה כדי לאפשר את פינויים של תושבים מקומיים שנפגעו בפעולות הלחימה”.

25. פסיקות אלה רלוונטיות גם לעניינינו, שכן החטופים המוחזקים בשבי חמאס ברצועת עזה הם בגדר אזרחים וחיילים ישראלים הזקוקים להגנה מיוחדת, ואשר החלטת שר האנרגיה מסכנת את חייהם באופן ישיר ומיידי.

ב.4. מיצוי הליכים

26. ביום 10.3.2025, שלחו העותרים, באמצעות באי כוחם, מכתב מיצוי הליכים דחוף אל המשיבים, בו דרשו את ביטולה המיידי של ההחלטה להפסיק את הזרמת החשמל לרצועת עזה, נוכח הסכנה המיידית לחיי החטופים. מכתב זה נשלח באמצעות פקס, דואר רשום ודואר אלקטרוני למשרדי הממשלה, ראש הממשלה, שר האנרגיה ושר החוץ.

27. במכתב, הודגשו ההשלכות החמורות של הפסקת אספקת החשמל על חיי החטופים, והועלו הטענות המשפטיות בדבר הפגיעה בזכויות היסוד, הפרת חובת המדינה להגן על חיי אזרחיה, והפרת עקרונות המשפט הבינלאומי ההומניטרי. כן הודגשו העדויות של שורדי שבי בדבר ההשפעה הישירה של הצהרות והחלטות הממשלה על היחס לחטופים. העותרים הבהירו כי מדובר בעניין של חיים ומוות עבור החטופים, וכי כל עיכוב במתן מענה ובביטול ההחלטה עלול להוביל לתוצאות הרוות אסון.

.... העתק מכתב מיצוי הליכים מיום 10.3.2025 מסומן כנספח 3.

28. על אף דחיפות העניין והסכנה המיידית לחיי החטופים, לא התקבל כל מענה מהמשיבים עד למועד הגשת עתירה זו. יש לציין כי במכתב מיצוי הליכים ניתנה למשיבים ארכה של 24 שעות בלבד למתן מענה, וזאת בשל הסכנה המיידית לחיי החטופים. העותרים הבהירו במכתבם כי בהיעדר מענה בפרק זמן זה, ייאלצו לפנות לבית המשפט הנכבד. חרף זאת, חלפו למעלה מ-48 שעות ממועד המצאת המכתב למשיבים, ולא התקבל כל מענה.

29. התעלמות המשיבים מפניית העותרים בעניין כה קריטי ודחוף, הנוגע לחיי אדם, מחזקת את החשש כי החלטת שר האנרגיה התקבלה ללא שקילת השיקולים הרלוונטיים, ובפרט ללא מתן משקל הולם לסכנה לחיי החטופים. התעלמות זו מפניית העותרים, הבאים בנעלי החטופים שאינם יכולים לפנות בעצמם, מאיינת הלכה למעשה את זכות הטעון שהייתה צריכה להינתן לחטופים בעניין הנוגע לחייהם.

ב.5. הצורך הדחוף בהתערבות בית המשפט העליון הנכבד

30. לאור הסכנה המיידית לחיי החטופים, אשר נמצאים ממילא בתנאים לא אנושיים במשך למעלה משנה וחצי, ונוכח ההשלכות החמורות של הפסקת אספקת החשמל על בריאותם ושלומם, ישנה דחיפות עליונה בהתערבות בית המשפט הנכבד. ההשלכות ההרסניות של המחסור בחשמל אינן תיאורטיות אלא מוחשיות ומיידיות, וכוללות (כמפורט גם לעיל, בסעיף 26):

א. פגיעה באספקת מים נקיים וראויים לשתיה, שכן מתקני טיהור המים תלויים באספקת חשמל

ב. קריסת מערכות הביוב והתפשטות מחלות זיהומיות שיכולות לסכן את חיי החטופים באופן מיידי.

ג. היעדר יכולת לקרר תרופות חיוניות לחטופים הסובלים ממחלות כרוניות, ובכך סיכון חייהם.

ד. החמרת תנאי המחיה במנהרות ובמתקני הכליאה עקב היעדר אוורור ובקרת אקלים.

ה. פגיעה ביכולת להפעיל ציוד רפואי חיוני לחטופים הזקוקים לטיפול רפואי.

31. אך חמור לא פחות, וכפי שהודגש בהרחבה לעיל, ישנו חשש ממשי כי החלטת שר האנרגיה תוביל לתגובת נקם של חמאס כלפי החטופים, וזאת בהתבסס על עדויות ברורות של שורדי שבי אשר חוו על בשרם את ההשלכות המיידיות של הצהרות והחלטות דומות של ממשלת ישראל. כך למשל, העידה ארבל יהוד כי: "להצהרות שלכם, להתבטאויות שלכם החוצה לאורך כל המלחמה, וגם עכשיו, יש השלכות ישירות של התעללויות וגיהנום עלינו החטופים שם בשבי, ואת זה אני אומרת מניסיון". עדות זו, יחד עם עדויות דומות של שורדי שבי אחרים, מלמדת כי גם אם המשיבים יטענו שאין קשר ישיר בין הפסקת החשמל לפגיעה בחטופים, הרי שעצם ההחלטה וההצהרה על הפסקת אספקת החשמל עלולה להוביל להחמרה מכוונת בתנאי השבי של החטופים.

32. השיקולים שהובילו להחלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לעזה, ככל שהיו כאלה, לא כללו שקילה ראויה של הסכנה לחיי החטופים, ובכך נפל פגם מהותי בהליך קבלת ההחלטה. למיטב ידיעת העותרים, לא נערכה כל התייעצות מוקדמת עם גורמי הביטחון או עם הגורמים האמונים על הטיפול בחטופים, וזאת למרות שההשלכות של ההחלטה על חיי החטופים היו צריכות להיות שיקול מרכזי בקבלתה.

33. יתר על כן, מהעובדה שגורמי צה"ל והביטחון התריעו בפני הדרג המדיני על הסיכון לחיי החטופים כתוצאה מהפסקת אספקת החשמל לעזה, עולה חשש כבד כי ההחלטה התקבלה תוך התעלמות מהערכות מקצועיות ומשיקולים ענייניים, ואולי אף משיקולים זרים, כגון שיקולים פוליטיים או אישיים.

34. עניינם של החטופים צריך להיות בראש סדר העדיפויות הלאומי, ושיקולי המדיניות של הממשלה אינם יכולים להיות כאלה שמסכנים במודע את חיי החטופים, אזרחי ישראל שנפלו בשבי האויב. מקל וחומר שהחלטות הדרג המדיני חייבות לקחת בחשבון את העדויות הברורות של שורדי שבי בדבר ההשפעה הישירה של החלטות והצהרות על חייהם של החטופים וחומרת התעללות בהם.

35. בנסיבות אלה, ובשל הסכנה המיידית לחיי החטופים, מתבקש בית המשפט הנכבד להתערב ולהורות על ביטול החלטת שר האנרגיה ועל חידוש אספקת החשמל לרצועת עזה. התערבות זו נדרשת לא רק לשם הגנה על זכויות היסוד של החטופים ומילוי חובתה הבסיסית של המדינה כלפי אזרחיה, אלא גם כדי למנוע פגיעה בלתי הפיכה בחיי אדם.

36. נוסף על כך, המקרה הנדון מעלה שאלות עקרוניות בדבר חובתה של המדינה להגן על חיי אזרחיה, ובפרט אלו המוחזקים בשבי האויב, ובדבר המשקל שיש לתת לשיקול זה בעת קבלת החלטות הנוגעות למדיניות הלחימה. שאלות אלה הן בעלות חשיבות ציבורית וחוקתית מהמעלה הראשונה, ומצדיקות את התערבותו של בית המשפט הנכבד גם מטעם זה.

37. יודגש, כי במקרה זה החלטת שר האנרגיה פוגעת באופן ישיר וחמור בזכויות יסוד חוקתיות של החטופים - הזכות לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד האדם - ומסכנת את חייהם באופן מידי. בנסיבות אלה, ובשל הסכנה הממשית לחיי אדם, בית המשפט הנכבד לא רק רשאי, אלא אף

מחויב, להתערב ולהגן על זכויות היסוד של החטופים. כפי שנקבע בבג"ץ 8397/06 ווסר נ' שר הביטחון (29.5.2007)

"על בית המשפט להתערב במידה רבה יותר כאשר עסקינן בהחלטות שעשויות להשליך על זכויות אדם בכלל, ועל מידת הסיכון שנשקף לחיי אדם בפרט".

39. הדחיפות בהתערבות בית המשפט הנכבד נובעת גם מהעובדה שהנזק שעלול להיגרם לחטופים עקב הפסקת אספקת החשמל לעזה הוא בלתי הפיך. אם, חלילה, יפגעו חטופים או אף ימותו כתוצאה מההחמרה בתנאי השבי שתיגרם עקב הפסקת אספקת החשמל, או עקב תגובת הנקם של חמאס להחלטה זו, לא ניתן יהיה לתקן את הנזק בדיעבד. לפיכך, התערבות מיידית של בית המשפט הנכבד היא הכרחית כדי למנוע פגיעה בלתי הפיכה בחיי החטופים.

40. המקרה שלפנינו הוא מקרה קלאסי המצדיק התערבות שיפוטית דחופה, שכן מדובר בפגיעה חמורה בזכויות יסוד חוקתיות, בהחלטה מינהלית שהתקבלה בחוסר סבירות קיצוני, תוך התעלמות משיקולים רלוונטיים וחיוניים, ובסכנה מיידית וממשית לחיי אדם. בנסיבות אלה, אין מקום לריסון שיפוטי, והתערבות בית המשפט הנכבד אינה רק מוצדקת, אלא הכרחית להבטחת שלטון החוק, להגנה על זכויות האדם, ולהצלת חיי החטופים.

41. לאור כל האמור לעיל, ובשל הדחיפות העליונה של העניין, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על ביטול החלטת שר האנרגיה ועל חידוש אספקת החשמל לרצועת עזה, וכן להוציא צו ביניים דחוף בעניין זה, כמפורט בסעדים המבוקשים בראשית העתירה.

ג. הטיעון המשפטי

ג.1. רף הביקורת השיפוטית במקרה זה

42. לפני שנפנה לפירוט הטענות המשפטיות לגופן, יודגש כי בעניינים הנוגעים לסיכון חיי אדם, ובפרט כאשר מדובר באזרחי המדינה המוחזקים בשבי האויב, רף הביקורת השיפוטית צריך להיות מחמיר במיוחד. זאת, בשל ההכרה בחשיבות העליונה של הזכות לחיים ולשלמות הגוף במדרג הזכויות החוקתיות. אמנם, בית משפט זה נוהג ככלל בריסון בענייני ביטחון ומדיניות חוץ, אולם כאשר החלטות בתחומים אלו פוגעות באופן ישיר וחמור בזכויות יסוד חוקתיות, ובפרט בזכות לחיים, ומסכנות חיי אדם באופן מידי, ההלכה הפסוקה מחייבת ביקורת שיפוטית מחמירה ואקטיבית יותר.

43. יפים לעניין זה דבריו של בית המשפט הנכבד בבג"ץ 8397/06 ווסר נ' שר הביטחון (29.5.2007), שם נקבע כי: "כל תחומי פעולתה של הרשות אינם חסינים באופן מוחלט מפני ביקורת שיפוטית, כך בוודאי כאשר מדובר בתחומים הנוגעים למילוי חובותיה של הרשות כלפי האזרח וכאשר הביקורת היא על החלטותיה הביצועיות של הרשות.... יש לזכור כי על בית משפט זה להתערב - אם כי בעיתים רחוקות ומתוך ריסון - אף בהחלטות הנוגעות לשיקול דעתה המקצועי של הרשות או לתקציבים המוקצים על ידה, אם החלטות אלה חורגות באופן קיצוני ממתחם הסבירות המוקנה לרשות המינהלית. מאליו מובן כי על בית המשפט להתערב במידה רבה יותר כאשר עסקינן בהחלטות שעשויות להשליך על זכויות אדם בכלל, ועל מידת הסיכון שנשקף לחיי אדם בפרט".

44. דברים אלה יפים במיוחד לענייננו, שכן המדובר בהחלטה שמסכנת באופן ישיר וממשי את חייהם של החטופים המוחזקים בשבי חמאס. יתר על כן, מדובר באזרחים וחיילים ישראלים,

שלמדינה חובה מיוחדת להגן עליהם, ואשר אינם יכולים להגן על עצמם ואף אינם יכולים לפנות בעצמם לבית המשפט הנכבד בבקשת סעד.

2.ג. הסעד הראשון (1) המבוקש: היעדר סמכות והתנהלות בלתי סבירה תוך הפעלת שק"ד לקו

45. על-פי סעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה, הסמכות להכריז מלחמה או על פעולה צבאית משמעותית שעלולה להביא למלחמה מסורה לממשלה. הנוסח הנוכחי של הסעיף הוא כדלקמן:
"א) המדינה לא תפתח במלחמה ולא תנקוט פעולה צבאית משמעותית העלולה להוביל, ברמת הסתברות קרובה לוודאי, למלחמה, אלא מכוח החלטת הממשלה;
א1) על אף האמור בסעיף קטן (א) ובסעיף 33(א), הממשלה רשאית להחליט על אצילת סמכותה לפי סעיף קטן (א), דרך כלל או במקרה מסוים, לוועדת שרים שנקבעה בחוק; החליטה הממשלה על אצילת סמכותה לוועדת השרים, תפעיל ועדת השרים את סמכותה רק אם מצא ראש הממשלה כי הפעלת הסמכות בידי הוועדה, במקום הממשלה, נדרשת, בנסיבות העניין, בשל טעמים של ביטחון המדינה או יחסי החוץ שלה, לרבות טעמי סודיות הכרוכים בהם."

42. הענקת הסמכות למליאת הממשלה מבטאת את ההכרה בחשיבות של מסירת החלטה כה דרמטית בדבר פתיחה במלחמה או פעולה צבאית משמעותית העלולה להוביל למלחמה, למי שהוגדר כרשות המבצעת (סעיף 1 לחוק יסוד: הממשלה), שהיא גוף רב משתתפים, שהדיונים בו נעשים בהסתמך על עבודת מטה. ההוראה שנוספה בסעיף-קטן (א1) מלמדת על-כך שהסמכת ועדה היא עניין חריג: נדרשת אצילה מפורשת של הסמכות מאת הממשלה לוועדה; הוועדה חייבת להיות ועדה "שנקבעה בחוק", כלומר אין להקים ועדה אד-הוק לעניין זה (הוועדה היחידה שהוקמה בחוק היא ועדת שרים לביטחון לאומי, שקיימת מכוח סעיף 6 לחוק הממשלה, תשס"א-2001, שקובע את הרכבה של הוועדה וכן את העובדה שהיא הוועדה שאליה ניתן לאצול את הסמכות לפתוח במלחמה, מכוח סעיף 40(א1)); הממשלה מוסמכת לאצול את סמכותה זו רק כאשר יש טעמים מיוחדים לכך, בעיקר טעמי סודיות.

43. לחשיבות ההקפדה על פורום הולם, שאינו מצומצם יתר על המידה, ניתן ביטוי בתיקון מס' 7 לחוק יסוד: הממשלה (תיקון מיום 18.6.2018). תיקון מס' 7 מתייחס לתיקון מס' 6 (הקודם לו) שבו התאפשר בסעיף 40(א2) להחליט על יציאה מלחמה או על יציאה לפעולה צבאית משמעותית גם במניין חוקי מצומצם של ראש הממשלה ושר הביטחון. תיקון מס' 7, לעומת זו, מבטל את האפשרות למניין חוקי מצומצם כאמור. בדברי ההסבר נאמר: "ראוי כי החלטת ועדת השרים לעניין פתיחה במלחמה או נקיטת פעולה צבאית משמעותית העלולה להוביל ברמת הסתברות קרובה לוודאי למלחמה, תתקבל בהרכב רחב ככל האפשר. [...] עם זאת, עשויות להתקיים נסיבות חריגות שבהן יתעורר צורך לקבל החלטה כאמור באופן דחוף ולא תהיה אפשרות לכנס מניין רחב כאמור. [...] ברור כי הן החלטת הממשלה והן החלטת ועדת השרים כפופות לעקרונות המשפט המינהלי ובכלל זה למבחני סבירות הפעולה המינהלית". לא למותר לציין עוד, כי בסעיף 46 לתשובת המשיבים לעתירה בבג"ץ 69387-08-24 ציינו המשיבים כך: "ישנן החלטות אשר בשל חשיבותן והשלכותיהן יש מקום, גם אם אין חובה לכך, כי אלה יתקבלו בפורום העליון והרחב יותר תוך הקפדה כאמור על קיומו של הליך מינהלי תקין על כל הכרוך בכך". ביטוי לחשיבות של עניין זה של החלטה על פתיחה במלחמה ניתן גם בסעיף 40(ג), שם נקבעה החובה לדווח "בהקדם האפשרי" לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת על החלטת

הממשלה לפתוח במלחמה והחובה של ראש הממשלה למסור הודעה בעניין גם במליאת הכנסת.⁷

44. והנה, בענייננו, התקבלה החלטתו של שר האנרגיה ללא דיון מקדים בממשלה, ללא עדכון הממשלה וללא עבודת מטה מסודרת, הגם שהיא עלולה, בסבירות גבוהה, להביא להפסקת הפסקת האש או אף גם לחידוש המלחמה או פעולה צבאית משמעותית שעלולה להביא למלחמה. לא זו אף זו: לא ברור מה הם השיקולים שהנחו את השר בהחלטה; ההחלטה "רזה" מאוד ובלתי מנומקת; ולא נמסר על כל הליך סדור של קבלת החלטה.

45. ההחלטה לוקה בחוסר סבירות קיצוני, היעדר מידתיות ופגמים בהליך קבלת ההחלטה. החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לרצועת עזה לוקה בחוסר סבירות קיצוני ובהיעדר מידתיות, ונפלו בה פגמים מהותיים בהליך קבלת ההחלטה, אשר כל אחד מהם לחוד, וקל וחומר כולם יחד, מחייבים את ביטולה.

46. לא זן אף זו: המדובר בהחלטה שעלולה להביא להימנעות מקיום חלקים ב-'ג' להסכם השני לשחרור החטופים, שהוא הסכם שאושר בהחלטת הממשלה, וזאת ללא שהתקיים דיון סדור בממשלה על תוצאה כאמור. כאמור וכמפורט בהמשך בהרחבה, המדובר בהחלטה שעלולה להביא לפגיעה קשה ביותר בחייהם, בשלמות גופם ובכבודם של החטופים. נוכח כל האמור ולמצער, גם אם יקבע כי ההחלטה נלקחה בסמכות, והעותרים אינם חושבים כך, הרי שלמצער ראוי הוא כי יקבע כי היא בלתי סבירה ובלתי מידתית. גם לא למותר לציין, כי ההחלטה אינה מנומקת כלל.

47. לא זו אף זו: **התנהלות השר וההחלטה שקיבל מנוגדת לדין החל ולהלכה הפסוקה הקובעת אמות מידה לניתוק מהחשמל, במיוחד במקרים בהם המדובר באוכלוסייה מוחלשת מאוד, הזקוקה לחשמל מסיבות בריאותיות**⁸. אמות המידה שנקבעו ביחס לאזרחי ישראל ותושבי ישראל המתגוררים בביתם, ואינם בשבי חלות, מקל וחומר, על מי שנמצא בשבי וחייב נמצאים בסכנה מתמדת. בית המשפט העליון הנכבד היתווה בפסיקתו את שיקול הדעת שיש לקחת במקרים הנוגעים לקיפוח אוכלוסייה מחיבור לחשמל בשל חוסר-תשלום חובות והכללים שהותוו באותה פסיקה חלים ביתר שאת ביחס לאזרחי ישראל ותושבי ישראל הנמצאים בשבי ממושך וכשחיהם תלויים על בלימה. החלטתו הבלתי מנומקת של שר האנרגיה אינה עולה בקנה אחד עם הדין החל והפסיקה מכוחו וגם מטעם זה ברי כי המדובר בהחלטה בלתי סבירה בעליל.

3.ג. ההצדקה המיוחדת להתערבות שיפוטית והזכויות החוקתיות לחיים ולכבוד האדם

48. באופן ספציפי יותר – ובנוסף לטיעון הנסמך על היעדר סמכות, היעדר סבירות והיעדר מידתיות המפורט מעלה – מקרה זה מחייב רף ביקורת שיפוטית מחמיר במיוחד מהסיבות הבאות:

א. ההחלטה פוגעת בזכויות יסוד חוקתיות ברמה הגבוהה ביותר במדרג הזכויות - הזכות לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד האדם. בית משפט זה קבע לא אחת כי כאשר מדובר בזכויות

⁷ בית המשפט ציין בהקשר זה, בבג"ץ ביילין, כי "הממשלה [...] אחראית בפני הכנסת אחריות משותפת. מתוקף תפקידה כרשות המבצעת של המדינה, הממשלה היא האחראית על קיום יחסי החוץ של המדינה, ומתוקף מעמדה ועל-פי סעיף 2(א) לחוק-יסוד: הצבא, נתון הצבא למרותה. [...] לשם השמירה על עקרונות המשטר יש חשיבות רבה לכך כי לא תתקיימנה פעולות לחימה משמעותיות בלא החלטת ממשלה וללא ביקורת פרלמנטרית" (בג"ץ 6204/06 ביילין נ' ראש ממשלת ישראל, סעיף 4 לפסק-הדין של השופטת ביניש (1.8.2006)).

⁸ בג"ץ 4988/19 מויסה נ' הרשות לשירותים ציבוריים חשמל, 20.1.2022.

היסוד החשובות ביותר, הביקורת השיפוטית על החלטות הפוגעות בהן צריכה להיות קפדנית ומחמירה יותר.

ב. ההחלטה מסכנת חיי אדם באופן ישיר, מידי ומוחשי. כפי שפורט בהרחבה בחלק העובדתי, הפסקת אספקת החשמל לעזה עלולה לגרום להחמרה מיידית במצבם של החטופים, לפגיעה בתשתיות החיוניות לקיומם, ולסכן את חייהם באופן ממש. בנסיבות אלה, ולאור הסכנה המיידית לחיי אדם, נדרשת ביקורת שיפוטית מחמירה במיוחד.

ג. ההחלטה התקבלה בחוסר סבירות קיצוני, תוך התעלמות משיקולים רלוונטיים וחיוניים. כפי שיפורט להלן, קיים חשש כבד כי בעת קבלת ההחלטה על הפסקת אספקת החשמל לעזה, לא נשקלה כלל השפעתה על חיי החטופים, ולא נערכה כל התייעצות עם גורמי הביטחון והטיפול בחטופים, וזאת חרף התרעות של גורמי צה"ל בדבר הסכנה לחיי החטופים. בנסיבות אלה, נדרשת ביקורת שיפוטית קפדנית במיוחד.

ד. ההחלטה מונעת מחטופים, שאינם יכולים להגן על עצמם, את הזכויות הבסיסיות ביותר, ולמעשה מפקירה אותם לגורלם. בית משפט זה הכיר לא אחת בחובתו המיוחדת להגן על זכויותיהם של מי שאינם יכולים להגן על עצמם, ובפרט כאשר מדובר באנשים המוחזקים במעצר או במאסר, ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר בחטופים המוחזקים בשבי אויב אכזר.

49. התערבות בית המשפט הנכבד במקרה זה אינה מהווה חריגה מהעקרונות שנקבעו בפסיקה לעניין היקף הביקורת השיפוטית בענייני ביטחון ומדיניות חוץ. בית משפט זה התערב לא אחת בהחלטות בתחומי ביטחון ומדיניות חוץ, כאשר אלו פגעו בזכויות יסוד חוקתיות באופן בלתי מידתי, היו נגועות בחוסר סבירות קיצוני, או סיכנו חיי אדם באופן ישיר ומידי. כך, למשל, בבג"ץ 769/02 הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל (2006), התערב בית המשפט בסוגיה רגישה של מדיניות הסיכולים הממוקדים, וקבע אמות מידה לפעולתה, זאת חרף טענות המדינה בדבר אי-שפיטות והיות הסוגיה בליבת העשייה הביטחונית. נקבע כי: **"אין תשובה נכונה אחת. בצד גישת 'אי-השפיטות המוסדית', ניתן להציג את גישת 'שלטון החוק וההפרדה בין רשויות'. לפיה, קביעת אמות מידה משפטיות לפעולת הרשות המבצעת אינה פגיעה בעקרון הפרדת הרשויות אלא הגשמתו. זהו חלק מה checks and balances- אשר שלטון החוק הדמוקרטי מבוסס עליהם.**

50. עמדה על כך השופטת א' פרוקצ'יה בציינה: **"המשפט אינו נאלם דום במקום שבו עולה קולה של המלחמה, ותפקיד השפיטה אינו מתערער עקב הרעש הנשמע מסביב."**

51. באופן דומה, בבג"ץ 201/09 רופאים לזכויות אדם נ' ראש הממשלה (2009), שעסק במצב ההומניטרי ברצועת עזה בזמן מבצע "עופרת יצוקה", התערב בית המשפט והורה למדינה לנקוט בצעדים מסוימים להבטחת הצרכים ההומניטריים של האוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה, וזאת חרף טענות המדינה בדבר מצב הלחימה והקשיים המבצעיים. באותו עניין קבע בית המשפט כי:

"פעולות הלחימה של צה"ל אינן נעשות בחלל נורמטיבי. ישנן נורמות משפטיות, הן במשפט הבינלאומי המנהגי, הן באמנות שישראל צד להן, והן במשפט הישראלי, הקובעות כללים ועקרונות החלים בעת לחימה ומחייבים פעולות לשם הבטחת הצרכים ההומניטריים של האוכלוסייה האזרחית גם בזמן פעילות לחימה."

52. יתר על כן, בבג"ץ 9132/07 אלבסיוני נ' ראש הממשלה (2008), שעסק בשאלת אספקת חשמל ודלק לרצועת עזה, התערב בית המשפט והורה למדינה להבטיח אספקה מינימלית של שירותים הומניטריים חיוניים ברצועת עזה, וזאת חרף טענות המדינה בדבר השיקולים הביטחוניים והמדיניים המורכבים. בפסק הדין נקבע כי :

"אכן, מדינת ישראל אינה שולטת עוד שליטה אפקטיבית בנעשה בשטח רצועת עזה. מנגנון השליטה הצבאי שהיה בידיה בעבר אינו מתקיים עוד והיא אף אינה יכולה לקיים את החובות הנדרשות משלטון אפקטיבי... אך המדינה אינה יכולה להשתחרר באופן מוחלט מחובות כלשהן ביחס לתושבי רצועת עזה."

53. במקרה שלפנינו, כפי שיפורט בהמשך, הפגיעה בזכויות היסוד החוקתיות של החטופים והסכנה המיידית לחייהם, מחייבות התערבות של בית המשפט הנכבד, גם אם המדובר בהחלטה הנוגעת למדיניות הלחימה. כפי שנקבע בבג"ץ 8397/06 ווסר :

"אף אם נניח כי לרשויות שיקול דעת רחב בסוגיות הנוגעות לביטחון המדינה ותושביה, הרי בסופו של יום יש לבחון האם העמדה אותה אימצו המשיבים ועליה הצהירו (גם אם לא יושמה במלואה) עומדת במתחם הסבירות. כך על פי ההלכה הפסוקה דהיום, הרואה את שיקול הדעת המוקנה לרשויות הביטחון, הפועלות בגדר מתחם הסבירות וחרף רגישות יחסי הגומלין בין הרשויות, כנתון אף הוא לביקורת שיפוטית במסגרת כללי המשפט המנהלי."

54. לאור כל האמור לעיל, בענייננו מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות ביקורת שיפוטית מחמירה ואקטיבית במיוחד, וזאת לאור הפגיעה החמורה בזכויות היסוד החוקתיות של החטופים, הסכנה המיידית לחייהם, וחוסר הסבירות הקיצוני שנפל בהליך קבלת ההחלטה להפסיק את אספקת החשמל לעזה.

55. הפגיעה בזכות החוקתית לחיים ולכבוד האדם של החטופים

56. הזכות לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד האדם היא זכות יסוד חוקתית, המעוגנת בסעיפים 2 ו-4 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. סעיף 2 קובע כי "אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם", וסעיף 4 קובע כי "כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו". זכויות אלה נחשבות ל"זכויות-העל" במדרג הזכויות החוקתיות, ולפיכך כל פגיעה בהן מחייבת הצדקה מיוחדת ובחינה קפדנית ביותר.

57. הזכות לחיים ולשלמות הגוף הוכרה בפסיקה כזכות בעלת מעמד עליון, אשר כל יתר הזכויות נגזרות ממנה. כפי שקבע בית המשפט העליון בבג"ץ 4054/95 אגודת עם כהלכה נ' השר לענייני דתות, פ"ד מט(5) 160, 175 (1995):

"הזכות לחיים היא הזכות העילאית והמקודשת, היא זכות הזכויות. בלי שהאדם חי, אין סיבה וטעם ליתר זכויותיו. זכויות וחובות הן לחיים. זכותו של אדם לחייו קודמת ועולה על כל זכות אחרת של אדם אחר, ובוודאי שהיא עדיפה על זכויות הקניין או האוטונומיה של הזולת."

58. מהוראות סעיפים 2 ו-4 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו עולה כי על המדינה מוטלת לא רק החובה השלילית להימנע מפגיעה בחיים, בגוף ובכבוד, אלא גם חובה אקטיבית להגן על חייו אדם ועל שלמות גופו. חובה זו חלה ביתר שאת כאשר מדובר באזרחי ישראל המוחזקים בשבי האויב, ואשר אינם יכולים להגן על עצמם.

59. בבג"ץ 3992/04 מימון-כהן נ' שר החוץ, פ"ד נט(1) 49 (2004), קבע בית המשפט העליון כי :
"החובה לכבד את החיים כוללת גם חובת עשה על המדינה... מדובר גם בזכותו של אדם כי

חיינו יזכו להגנה מטעם המדינה. כנגד זכותו של האדם להגנה על חייו יכול שתעמוד חובתה הפוזיטיבית של הרשות לעשות מעשים שתכליתם לשמור על חיי אדם."

60. עיקרון זה של החובה האקטיבית של המדינה להגן על חיי אזרחיה הוכר גם בבג"ץ 4481/91

ברגיל נ' ממשלת ישראל, פ"ד מז(4) 210 (1993), שם נקבע:

"ההגנה על חיי התושבים היא מן המשימות העיקריות של כל שלטון. היא נותנת צידוק לעצם קיומו וישימה כלפי פנים וכלפי חוץ גם יחד. כלפי פנים נועדה ההגנה לקיום הסדר ולכיבודם של חיי האדם וזכויותיו. כלפי חוץ נועדה ההגנה להבטיח את קיום המדינה ואת יכולתה לעמוד על זכויותיה ועל זכויות אזרחיה."

61. בהקשר זה, חשוב להדגיש כי מתוקף חובתה האקטיבית להגן על חיי אזרחיה, על המדינה

להימנע מפעולות שמסכנות באופן ישיר את חייהם של אזרחיה, ובפרט של אלו המוחזקים בשבי האויב. במקרה שלפנינו, החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לרצועת עזה פוגעת באופן ישיר, חמור ובלתי מידתי בזכותם החוקתית של החטופים לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד האדם. זאת, מאחר וללא אספקת חשמל סדירה (ור' גם לעיל בסעיפים 26, 30 לעניין זה):

א. נפגעות מערכות אספקת המים והביוב ברצועת עזה, מה שמוביל לסכנת התפשטות מחלות מידבקות, שעלולות לפגוע בחטופים באופן ישיר, ולסכן את חייהם. מערכות טיהור המים ומערכות הביוב תלויות באופן ישיר באספקת חשמל, וללא חשמל הן קורסות תוך ימים ספורים, מה שמוביל לזיהום מקורות המים, להצפות ביוב, ולהתפשטות מחלות מידבקות כגון כולרה, טיפוס, דיזנטריה ומחלות אחרות המועברות במים מזוהמים.

ב. לא ניתן לקרר תרופות החיוניות לחיי חלק מהחטופים. תרופות רבות, ובפרט תרופות המיועדות לטיפול במחלות כרוניות כגון סוכרת, מחלות לב, ומחלות אוטואימוניות, דורשות קירור, וללא אפשרות קירור הן מאבדות מיעילותן ואף עלולות להפוך למסוכנות. מצב זה מסכן באופן ישיר את חייהם של חטופים הסובלים ממחלות כרוניות, ואשר תלויים בתרופות אלה לקיומם.

ג. נפגעת האפשרות להפעיל ציוד רפואי חיוני לטיפול בחטופים. ציוד רפואי רב, כגון מכשירי הנשמה, מכשירי דיאליזה, מכשירי ניטור וציוד רפואי אחר, תלוי באספקת חשמל סדירה. ללא חשמל, לא ניתן לטפל באופן מיטבי בחטופים הזקוקים לטיפול רפואי, מה שמסכן את חייהם באופן ישיר ומיידי.

ד. מתדרדרים תנאי המחיה הבסיסיים של החטופים. ללא חשמל, נפגעות מערכות האורור והתאורה במתקני הכליאה, בייחוד במנהרות תת-קרקעיות, מה שמוביל לתנאי מחיה בלתי אפשריים מבחינה בריאותית. ללא אורור מספק, עלולה להיווצר הצטברות של גזים רעילים, לעלות רמות הפחמן הדו-חמצני, ולרדת רמות החמצן, מה שמסכן את חיי החטופים באופן ישיר.

ה. כפי שפורט בהרחבה בחלק העובדתי, עדויות של חטופים ששוחררו מלמדות כי קיימת השפעה ישירה של הצהרות והחלטות הממשלה על היחס לחטופים בשבי. עצם ההחלטה והצהרה על הפסקת אספקת החשמל לעזה עלולה להוביל לתגובת נקם של חמאס, ולהחמרה מכוונת בתנאי השבי של החטופים, מה שמסכן את חייהם באופן ישיר. כפי שהעידו שורדי שבי, "ההתבטאויות של פוליטיקאים בתקשורת, הראשונים שסבלו היו אנחנו, החטופים! היה ניתן לדעת מה קורה בחדשות מההתנהגות של המחבלים."

62. משרד הבריאות בעצמו, בדו"ח שפרסם ב-26.12.2024, הדגיש את הסכנות הבריאותיות לחטופים הנובעות מתנאי שבי ירודים, ואת החשיבות העליונה של אספקת שירותים בסיסיים כגון חשמל, מים ותברואה לשמירה על חייהם ובריאותם של החטופים. הפסקת אספקת החשמל מחמירה באופן דרמטי את הסיכונים הללו, ומסכנת את חיי החטופים באופן ישיר ומיידי.

63. יתרה מזאת, על פי חוות דעת רפואיות שצורפו לדו"ח משרד הבריאות, החמרה בתנאי השבי, ובפרט פגיעה באספקת מים נקיים, בתנאי תברואה בסיסיים, ובאפשרות לקבל טיפול רפואי, עלולה להוביל לתחלואה ולתמותה גבוהים אף יותר מאלו שנצפו עד כה בקרב החטופים. פגיעה באספקת החשמל משפיעה ישירות על כל אלה, ולפיכך מסכנת את חיי החטופים באופן ממשי.

64. חשוב להדגיש כי העותרים אינם טוענים לקיומה של זכות כללית של תושבי רצועת עזה לאספקת חשמל מישראל. טענת העותרים היא כי ההחלטה להפסיק את אספקת החשמל לעזה פוגעת בזכויות היסוד החוקתיות של החטופים הישראלים המוחזקים ברצועת עזה, ומסכנת את חייהם באופן ישיר ומיידי. מדובר באזרחים וחיילים ישראלים, שלמדינה חובה מיוחדת להגן עליהם, ואשר זכויותיהם החוקתיות מעוגנות בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.

65. בהקשר זה, ראוי להזכיר את פסק הדין בבג"ץ 9594/03 **בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים נ' הפרקליט הצבאי הראשי** (2011), שם נקבע:

"חייהם ושלומם של אזרחים הם ערכים יסודיים, אשר המשפט הישראלי על כל שלוחותיו, באשר הוא כפוף לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, מחויב לשמירתם."

66. עקרונות אלה יפים גם לענייננו, שכן החטופים המוחזקים בשבי חמאס הם אזרחים וחיילים ישראלים, שהמדינה מחויבת להגן על חייהם ושלומם, ולא לנקוט בפעולות שמסכנות אותם באופן ישיר ומיידי.

ג.4. חובתה החוקתית של המדינה להגן על חיי אזרחיה ועל החטופים בפרט

67. למדינת ישראל חובה מיוחדת להגן על אזרחיה המוחזקים בשבי האויב. חובה זו נובעת הן מהמחויבות החוקתית להגן על חיי אדם, הן מהערכים היסודיים של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, והן מהוראות של המשפט הבינלאומי. חובה זו חלה ביתר שאת כאשר מדובר באזרחים וחיילים שנחטפו מביתם או במהלך שירותם הצבאי, והם מוחזקים בתנאים תת-אנושיים ותחת איום מתמיד על חייהם.

68. חובה זו מקבלת משנה תוקף לאור העובדה שהחטופים אינם יכולים להגן על עצמם, ונתונים לחלוטין בידי שוביהם. במצב זה, חובת המדינה להגן עליהם ולהבטיח את שלומם היא חובה אקטיבית ומוגברת, הדורשת מהמדינה לנקוט בכל האמצעים הנדרשים כדי להבטיח את חייהם ושלומם, ולהימנע מכל פעולה שעלולה לסכן אותם.

69. העיקרון של "פדיון שבויים" הוא עיקרון יסוד בתפיסה היהודית וחלק בלתי נפרד מערכה של מדינת ישראל. בבג"ץ 794/98 **עובייד נ' שר הביטחון**, פ"ד נח(5) 769 (2001), ציין השופט אנגלרד כי:

"נפסק להלכה בשו"ע, יו"ד, רנב, א, כי 'אין מצווה גדולה כפדיון שבויים', וכי 'המעלים עיניו מפדיון שבויים, עובר על לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך (דברים טו, ז). ועל לא תעמוד על דם רעך (ויקרא יט, טז). ועל לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא כה, ג). ובטל מצות פתוח תפתח את ידך לו (דברים טו, ח)...'. כן נפסק כי 'כל רגע שמאחר לפדות השבויים, היכא דאפשר להקדים, הוי כאילו שופך דמים' (שם, סעיף ג)."

70. עקרון זה של פדיון שבויים ושמירה על חייהם הוא חלק בלתי נפרד מהמסורת היהודית ומערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. חובה זו מתעצמת כאשר מדובר באזרחים וחיילים שנלקחו בשבי תוך כדי טבח אכזרי, והם מוחזקים בתנאים תת-אנושיים, ללא כל ביקורת בינלאומית או פיקוח על תנאי החזקתם.

71. גם בפסיקה אזרחית מודרנית הכיר בית המשפט בחשיבות העליונה של חובת המדינה להגן על אזרחיה, ובפרט על אלו הנמצאים בסיכון. בבג"ץ 7523/11 אלמגור ארגון נפגעי טרור נ' ראש הממשלה (2011), בהקשר של שחרור מחבלים בתמורה לחייל חטוף, הכיר בית המשפט בחובה זו, אם כי הותיר שיקול דעת רחב לממשלה בעניין האמצעים להשגת יעד זה. באותו עניין קבע השופט גובראן:

"עקרון הערבות ההדדית בין המדינה לאזרחיה ולחייליה הוא אחד מעקרונות היסוד של החברה הישראלית, ואחד מעמודי התווך של המורשת היהודית... מימושו בא לידי ביטוי, בין היתר, בערך של פדיון שבויים, העומד בראש סדר העדיפויות הלאומי של מדינת ישראל."

72. יתר על כן, סעיף 6(א) לחוק-יסוד: ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי קובע כי "המדינה תשקוד על הבטחת שלומם של אזרחיה ושל כל תושביה." חובה זו מקבלת משנה תוקף כאשר מדובר באזרחים הנתונים בצרה ובשביה, ואשר אינם יכולים להגן על עצמם.

73. החובה להגן על חיי החטופים כוללת את החובה להימנע מפעולות המסכנות אותם במישרין, כדוגמת הפסקת אספקת החשמל לרצועת עזה. אף אם הפסקת אספקת החשמל נועדה להפעיל לחץ על ארגון חמאס, אין היא יכולה להיעשות במחיר של סיכון חיי החטופים. במקרה זה, קיים ניגוד מובהק בין האמצעי שנקט (הפסקת אספקת החשמל) לבין חובת המדינה להגן על חיי החטופים, וברי כי חובה זו גוברת.

74. במיוחד יש להדגיש את העדויות של חטופים ששחררו, לפיהן קיים קשר ישיר בין החלטות והצהרות של גורמים ישראלים רשמיים לבין היחס לחטופים בשבי (ר' סעיפים 15-16 דלעיל לעדויות אלה). עדויות אלה מלמדות על חומרת הפגיעה שעלולה להיגרם לחטופים כתוצאה מהחלטת שר האנרגיה, ומחזקות את המסקנה כי החלטה זו מפרה את חובת המדינה להגן על חייהם ושלומם של החטופים.

75. חשוב להדגיש כי אין המדובר בסוגיה תיאורטית או במחלוקת אידיאולוגית, אלא בסכנה מוחשית ומיידית לחייהם של החטופים. כפי שעולה מהעדויות ומחוות הדעת הרפואיות, הפסקת אספקת החשמל לעזה עלולה להוביל להחמרה משמעותית במצבם של החטופים, ולסכן את חייהם באופן ישיר. בנסיבות אלה, חובתה של המדינה להגן על חיי אזרחיה מחייבת את ביטול ההחלטה להפסיק את אספקת החשמל לעזה.

76. הפרת עקרונות המשפט הבינלאומי ההומניטרי

77. הפסקת אספקת החשמל לרצועת עזה מהווה גם הפרה של עקרונות יסוד במשפט הבינלאומי ההומניטרי, אשר אומצו ומוחלים במשפט הישראלי. בית משפט זה קבע לא אחת כי המשפט הבינלאומי ההומניטרי המנהגי הוא חלק מהמשפט הישראלי, וכי הוא מחייב את רשויות המדינה בפעולותיהן, גם בעת לחימה.

78. בבג"ץ 201/09 רופאים לזכויות אדם נ' ראש הממשלה (2009), הדגיש בית המשפט העליון כי: "פעולות הלחימה של צה"ל אינן נעשות בחלל נורמטיבי. ישנן נורמות משפטיות, הן במשפט הבינלאומי המנהגי, הן באמנות שישראל צד להן, והן במשפט הישראלי, הקובעות כללים

ועקרונות החלים בעת לחימה ומחייבים פעולות לשם הבטחת הצרכים ההומניטריים של האוכלוסייה האזרחית גם בזמן פעילות לחימה".

79. במסגרת זו, יש להזכיר במיוחד את הוראות אמנת ג'נבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בזמן מלחמה (1949), אשר ישראל צד לה, ואשר ההוראות ההומניטריות שלה נחשבות למשפט בינלאומי מנהגי המחייב את ישראל. האמנה קובעת כי יש להבטיח את זכויותיהם של אזרחים הנמצאים בשטח הנתון לשליטת הצד היריב.

80. אף שמדינת ישראל טוענת כי רצועת עזה אינה נמצאת תחת "שליטה אפקטיבית" שלה מאז ההתנתקות בשנת 2005, וכי אמנת ג'נבה הרביעית אינה חלה עליה באופן מלא, קבע בית המשפט העליון בבג"ץ 9132/07 אלבסיוני נ' ראש הממשלה (2008) כי:

"אמנם מאז חודש ספטמבר 2005 אין עוד למדינת ישראל שליטה אפקטיבית בנעשה בשטח רצועת עזה... עם זאת, חובותיה העיקריות של מדינת ישראל כלפי תושבי רצועת עזה נובעות ממצב הלחימה השורר בינה לבין ארגון החמאס השולט ברצועת עזה; חובות אלה נובעות גם ממידת שליטתה של מדינת ישראל במעברי הגבול שבינה לבין רצועת עזה; וכן מהמצב שנוצר בין מדינת ישראל לבין שטח רצועת עזה לאחר שנות השלטון הצבאי הישראלי באזור, אשר בעקבותיו נוצרה לעת הזו תלות כמעט מוחלטת של רצועת עזה באספקת החשמל מישראל".

81. באותו עניין קבע בית המשפט כי:

"על פי כללי המשפט הבינלאומי ההומניטרי המנהגיים מחויב כל צד לסכסוך להימנע מפגיעה בהעברת מצרכי סיוע הומניטריים בסיסיים לאוכלוסייה הזקוקה להם באזורים המצויים תחת שליטתו של אותו צד לסכסוך".

82. כמו כן, הוראות סעיף 23 לאמנת ג'נבה הרביעית קובעות כי יש לאפשר מעבר חופשי של אספקה הומניטרית, לרבות ציוד רפואי למיניו, ואין לפגוע בתשתיות החיוניות לאוכלוסייה אזרחית. אספקת חשמל היא תנאי בסיסי לקיומם של שירותים הומניטריים חיוניים, כגון אספקת מים, שירותי בריאות ותנאי תברואה מינימליים. הפסקתה פוגעת בכל אלה ומסכנת את בריאותם וחייהם של החטופים המוחזקים ברצועת עזה.

83. יתר על כן, מאחר שבעניינינו מדובר באזרחים וחיילים ישראלים המוחזקים בשבי חמאס, העקרונות של משפט זכויות האדם הבינלאומי מעניקים להם הגנה מיוחדת. בהתאם למשפט זכויות האדם הבינלאומי, קיימת חובה להבטיח תנאי מחיה מינימליים ואנושיים לכל אדם, ובפרט לאלו הנמצאים במעצר או בשבי. החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לעזה מפרה חובה זו, ופוגעת בזכויות היסוד של החטופים לחיים, לכבוד ולתנאי מחיה אנושיים.

84. גם פרוטוקול ג'נבה הנוסף הראשון (1977), אף שישראל אינה צד לו, כולל הוראות המייצגות משפט בינלאומי מנהגי, ולפיהן יש להימנע מפגיעה בתשתיות חיוניות לאוכלוסייה אזרחית, כגון מתקני מים, חשמל ותברואה. בית המשפט העליון הכיר במעמדן המנהגי של הוראות אלה, ובחובתה של ישראל לפעול בהתאם להן.

85. אמנם, המשיבים עשויים לטעון כי הפסקת אספקת החשמל לעזה היא כורח ביטחוני, ונועדה להפעיל לחץ על ארגון חמאס. אולם, כפי שנקבע בבג"ץ 9132/07 אלבסיוני, שיקולים ביטחוניים אלה אינם מתירים פגיעה בלתי מידתית בצרכים ההומניטריים הבסיסיים של האוכלוסייה, ובעניינינו - של החטופים המוחזקים ברצועת עזה. באותו עניין קבע בית המשפט כי:

”המהלכים האופרטיביים הננקטים מטעמים ביטחוניים ברצועה מחויבים גם הם במגבלות הומניטריות, ומתוך התחשבות שלא לפגוע מעבר לצרכים ביטחוניים הכרחיים בצרכיה של האוכלוסייה האזרחית.”

86. בהקשר זה, ראוי להזכיר גם את הוראות סעיף 54 לפרוטוקול הנוסף הראשון, אשר אוסר על פגיעה במתקנים ותשתיות חיוניים לאוכלוסייה אזרחית, והוכר כמשקף משפט בינלאומי מנהגי. סעיף זה אוסר על הרעבה של אוכלוסייה אזרחית כאמצעי לחימה, וכן על פגיעה במתקנים ותשתיות החיוניים לקיומה, כגון מתקני אספקת מים, חשמל ותברואה.

87. התאמתן של תקנות אלה למקרה שלפנינו ברורה: הפסקת אספקת החשמל לעזה פוגעת במתקנים ותשתיות חיוניים לקיומם של החטופים המוחזקים ברצועת עזה, ומסכנת את חייהם באופן ישיר ומיידי. לפיכך, החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לעזה מפרה את עקרונות היסוד של המשפט הבינלאומי ההומניטרי, ודינה בטלות.

5.ג. התייחסות משפטית מפורטת והצדקת הסעדים 2-4 המבוקשים

88. לאור כל האמור לעיל, ולנוכח הפגיעה החמורה בזכויות היסוד החוקתיות של החטופים, הסכנה המיידית לחייהם, וחוסר הסבירות הקיצוני שנפל בהחלטת שר האנרגיה, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על תנאי המופנה אל המשיבים והמורה להם להתייצב וליתן טעם:

89. מדוע לא יקבע שהחלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לרצועת עזה פוגעת שלא כדין בזכות החוקתית לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד האדם של החטופים המוחזקים בידי ארגון הטרור חמאס ברצועת עזה, ולפיכך יש לבטלה לאלתר.

90. עיגונה של הזכות לחיים ולכבוד האדם בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו מחייב לראות בה זכות חוקתית שאין לפגוע בה אלא בתנאים המנויים בפסקת ההגבלה. כפי שפורט בהרחבה בחלק המשפטי, הפסקת אספקת החשמל לעזה פוגעת בזכויות אלה פגיעה חמורה ובלתי מיידת. הפסקת אספקת החשמל פוגעת ישירות באספקת מים נקיים, בתנאי התברואה, ביכולת לקרר תרופות ולהפעיל ציוד רפואי, ובתנאי המחיה של החטופים, ובכך מסכנת את חייהם באופן ישיר ומיידי.

91. יתר על כן, כפי שעולה מהעדויות של חטופים ששחררו, קיים קשר ישיר בין החלטות והצהרות של גורמים ישראלים רשמיים לבין היחס לחטופים בשבי. החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לעזה עלולה להוביל לתגובת נקם של חמאס, ולהחמרה מכוונת בתנאי השבי של החטופים, מה שמסכן את חייהם באופן ישיר. בנסיבות אלה, החלטת שר האנרגיה אינה עומדת בתנאי פסקת ההגבלה, ויש לקבוע כי היא פוגעת שלא כדין בזכויות היסוד החוקתיות של החטופים.

92. מדוע לא יחויבו המשיבים להחזיר לאלתר את אספקת החשמל לעזה באופן שיאפשר הפעלת מתקני מים, ביוב, רפואה ותשתיות קריטיות אחרות החיוניות לקיום אנושי של החטופים.

93. אספקת חשמל היא תנאי בסיסי לקיומם של שירותים הומניטריים חיוניים, כגון אספקת מים, שירותי בריאות ותנאי תברואה מינימליים. ללא חשמל, נפגעות מערכות אספקת המים והביוב ברצועת עזה, לא ניתן לקרר תרופות ולהפעיל ציוד רפואי חיוני, ומתדרדרים תנאי המחיה הבסיסיים של החטופים. כפי שנקבע בבג"ץ 9132/07 אלבסיוני, ישראל מחויבת להבטיח אספקה מינימלית של שירותים הומניטריים חיוניים ברצועת עזה, וזאת אף אם היא אינה מחזיקה בשליטה אפקטיבית מלאה ברצועה.

94. בענייננו, לאור הזיקה הישירה בין אספקת החשמל לעזה לבין חיי החטופים המוחזקים בידי חמאס, חובה זו מתעצמת, ומחייבת את המשיבים להחזיר לאלתר את אספקת החשמל לעזה, באופן שיאפשר הפעלת מתקני מים, ביוב, רפואה ותשתיות קריטיות אחרות החיוניות לקיום אנושי של החטופים.

95. מדוע לא יקבע בית המשפט העליון כי המשיבים מחויבים לשקול את ההשלכות על חיי החטופים ובריאותם בכל החלטה הנוגעת לפגיעה בתשתיות אזרחיות ברצועת עזה.

96. עקרון היסוד של המשפט המינהלי מחייב את הרשות המינהלית לשקול את כל השיקולים הרלוונטיים בעת קבלת החלטה, ולתת להם משקל ראוי. במקרה שלפנינו, קיים חשש כבד כי בעת קבלת החלטה על הפסקת אספקת החשמל לעזה, לא נשקלה כלל השפעתה על חיי החטופים, ולא נערכה כל התייעצות עם גורמי הביטחון והטיפול בחטופים. זאת, חרף התרעות של גורמי צה"ל בדבר הסכנה לחיי החטופים, וחרף העדויות של חטופים ששוחררו בדבר ההשפעה הישירה של החלטות והצהרות ישראליות על היחס אליהם בשבי.

97. גם לא למותר לציין כי בדוח מיוחד של ד"ר אליס אדווארדס (Alice Adwards), מומחית לנושא עיוניים, שפורסם לאחרונה נקבע כי יש לראות במשפחות החטופים נפגעים⁹, ומכאן המסקנה כי יש להכיר בזכויותיהם – על משקל הזכויות המוכרות בחוק נפגעי עבירה, תשס"א-2001¹⁰.

98. בהקשר זה, ראוי להדגיש כי חובת ההגנה על חיי החטופים הישראלים המוחזקים בשבי חמאס מטילה על המשיבים חובה מוגברת לשקול את ההשלכות של החלטותיהם על חיי החטופים, ולתת לשיקול זה משקל הולם ואף מכריע. לפיכך, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי המשיבים מחויבים לשקול את ההשלכות על חיי החטופים ובריאותם בכל החלטה הנוגעת לפגיעה בתשתיות אזרחיות ברצועת עזה, ולתת לשיקול זה את המשקל הראוי לו.

6.ג. ההצדקה המשפטית לבקשה לצו ביניים דחוף

99. בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא צו ביניים דחוף המורה למשיבים להחזיר באופן מיידי את אספקת החשמל לרצועת עזה, לכל הפחות באופן שיאפשר הפעלת מתקני תשתית חיוניים, וזאת עד להכרעה סופית בעתירה זו. הבקשה מוגשת בשל הסכנה המיידית והממשית לחיי החטופים, ולנוכח העובדה שהנזק שעלול להיגרם להם הוא בלתי הפיך.

100. הלכה פסוקה היא כי השיקולים העיקריים בהחלטה האם להוציא צו ביניים הם מאזן הנוחות וסיכויי העתירה להתקבל. כפי שנקבע בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל, פ"ד נט(2) 481 (2005), שם נקבע:

"השיקולים המנחים בהכרעה אם ליתן צו ביניים הם בעיקרם שניים: האחד, סיכויי העתירה העיקרית להתקבל; השני, מאזן הנוחות, הבוחן למי מבין הצדדים ייגרם נזק רב יותר, ומה יהיה טיבו של נזק זה, אם יינתן או לא יינתן צו הביניים".

101. הבקשה לצו ביניים מתבססת על הטעמים הבאים:

102. סיכויי העתירה להתקבל גבוהים, כפי שפורט בהרחבה בחלק המשפטי של העתירה, לאור הפגיעה הברורה בזכות החוקתית לחיים ולכבוד האדם, הפרת חובת המדינה להגן על חיי אזרחיה, והפרת עקרונות יסוד של המשפט הבינלאומי ההומניטרי. החלטת שר האנרגיה

⁹ ר' בעניין זה: <https://www.doughtystreet.co.uk/news/un-torture-expert-publishes-important-report-hostage-taking>.

¹⁰ ר' בעניין זה גם: הדר דנציג-רוזנברג ודנה פוגץ' "הדור הבא של זכויות נפגעי עברה: הזכות החוקתית להליך הוגן" עיוני משפט לו 604-549 (2015).

להפסיק את אספקת החשמל לעזה מסכנת באופן ישיר וממשי את חיי החטופים, ונפלו בה פגמים מהותיים בהליך קבלת ההחלטה, לרבות התעלמות משיקולים רלוונטיים וחיוניים, והתעלמות מהתרעות של גורמי צה"ל בדבר הסכנה לחיי החטופים.

103. בנסיבות אלה, ולאור הפגיעה החמורה בזכויות היסוד החוקתיות של החטופים, חוסר הסבירות הקיצוני שנפל בהחלטת שר האנרגיה, והסכנה המיידית לחיי החטופים, סיכויי העתירה להתקבל הם גבוהים, ויש בכך כדי להצדיק את הוצאת צו הביניים המבוקש.

104. **באשר למאזן הנוחות, אין ספק כי הוא נוטה באופן מובהק לטובת מתן צו הביניים, שכן:**

א. ללא צו ביניים, קיימת סכנה מיידית וממשית לחיי החטופים עקב הפסקת אספקת החשמל והשלכותיה על מתקני מים, ביוב, בריאות ותשתיות חיוניות אחרות. כפי שפורט בהרחבה בחלק העובדתי, הפסקת אספקת החשמל לעזה פוגעת באופן ישיר ומיידית בתנאי המחיה של החטופים, ומסכנת את חייהם. בנוסף, כפי שעולה מהעדויות של חטופים ששוחררו, קיים חשש ממשי כי החלטת שר האנרגיה תוביל לתגובת נקם של חמאס, ולהחמרה מכוונת בתנאי השבי של החטופים.

ב. נזק זה הוא בלתי הפיך - אם, חלילה, יפגעו חטופים או אף ימותו כתוצאה מההחמרה בתנאי השבי שתיגרם עקב הפסקת אספקת החשמל, או עקב תגובת הנקם של חמאס להחלטה זו, לא ניתן יהיה לתקן את הנזק בדיעבד. בית משפט זה קבע לא אחת כי כאשר קיים חשש לפגיעה בלתי הפיכה בחיי אדם, יש לתת משקל מכריע לשיקול זה בעת ההחלטה האם להוציא צו ביניים.

ג. מנגד, הנזק למשיבים כתוצאה ממתן צו הביניים הוא מינימלי, שכן מדובר בהחזרת המצב לקדמותו - המשך אספקת חשמל מוגבלת לרצועת עזה, כפי שהיה עד ליום 7.3.2025. אף אם המשיבים יטענו כי הפסקת אספקת החשמל נועדה להפעיל לחץ על ארגון חמאס, הרי שמול שיקול זה עומדת הסכנה המיידית והממשית לחיי החטופים, וברי כי שיקול זה גובר.

105. לעניין מאזן הנוחות, ראוי להדגיש כי בדונו בבקשה לצו ביניים בבג"ץ 201/09 **רופאים לזכויות אדם נ' ראש הממשלה** (2009), קבע בית המשפט העליון כי:

"במסגרת שיקולי מאזן הנוחות נבחן, בין היתר, איזה נזק עלול להיגרם לכל אחד מהצדדים, וכן האם הנזק הצפוי הוא בר-תיקון. קל וחומר שאם מדובר בסכנה לחיי אדם, מקבל שיקול זה משקל מכריע."

106. במקרה שלפנינו, קיימת סכנה מיידית וממשית לחיי החטופים, ומדובר בנזק בלתי הפיך, ולפיכך מאזן הנוחות נוטה באופן מובהק לטובת מתן צו הביניים.

107. עקרון שמירת הסטטוס קוו עד להכרעה בעתירה מחייב אף הוא את חידוש אספקת החשמל לרצועת עזה, במיוחד נוכח החשש הממשי לפגיעה בלתי הפיכה בחטופים. עד ליום 7.3.2025, ישראל המשיכה לספק חשמל לעזה באמצעות קו אחד בלבד, שהיה מחובר ישירות למתקני התפלת מים וטיהור שפכים ברצועה. החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל שינתה את הסטטוס קוו, וזאת ללא שקילת השלכות על חיי החטופים, ותוך התעלמות מהתרעות של גורמי צה"ל בדבר הסכנה לחיי החטופים. בנסיבות אלה, עקרון שמירת הסטטוס קוו מחייב את חידוש אספקת החשמל לעזה, כפי שהיה עד ליום 7.3.2025.

108. אינטרס ציבורי חיוני מחייב את המדינה לעשות כל שביכולתה כדי להגן על חיי החטופים ולהשיבם הביתה בשלום. הפסקת אספקת החשמל, והפגיעה הנגרמת עקב כך לחטופים, עומדת בניגוד מוחלט לאינטרס ציבורי זה. יתר על כן, אינטרס ציבורי חיוני הוא כי המדינה תכבד את

- זכויות היסוד החוקתיות של אזרחיה, ותימנע מפעולות שמסכנות את חייהם באופן ישיר ומייד. בנסיבות אלה, האינטרס הציבורי תומך אף הוא במתן צו הביניים המבוקש.
109. כפי שנקבע בבג"ץ 5016/96 **חורב נ' שר התחבורה**, פ"ד נא(4) 1 (1997), בהתייחס לצו ביניים: **"צו ביניים אינו מכריע בסכסוך. הוא מקפיא את המצב הקיים, ובכך מונע פגיעה בזכויות שאינה ניתנת לתיקון, עד לבירור הסכסוך עצמו. אכן, מטרתו העיקרית של צו הביניים היא למנוע שינוי במצב הקיים, אשר אם יתברר בסופו של יום כי שינוי זה פגע בזכויות, לא ניתן יהיה להחזיר את המצב לקדמותו."**
110. דברים אלה יפים במיוחד למקרה שלפנינו, שכן הפסקת אספקת החשמל לעזה עלולה לגרום לפגיעה בלתי הפיכה בחיי החטופים, ומטרת צו הביניים המבוקש היא למנוע פגיעה זו, עד להכרעה סופית בעתירה.
111. יודגש כי נוכח הדחיפות הרבה והסכנה המיידית לחטופים, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על מתן צו הביניים ללא צורך בתגובת המשיבים, או לחלופין, לקבוע לוח זמנים קצר ביותר לקבלת תגובת המשיבים ולהכרעה בבקשה. זאת, לאור העובדה שכל יום שחולף מסכן את חיי החטופים, ומגביר את הסיכון לפגיעה בלתי הפיכה בהם.

ד. סיכום

112. עתירה זו עוסקת בעניין שבליבת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית - מחויבותה של המדינה לחיי אזרחיה, ובפרט לאלו המוחזקים בשבי האויב. החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לרצועת עזה פוגעת באופן ישיר וחמור בחיי החטופים, ומהווה הפרה של זכויותיהם החוקתיות לחיים, לשלמות הגוף ולכבוד.
113. המדובר בנושא רגיש ומורכב, הנוגע לאזרחים וחיילים ישראלים המוחזקים בשבי ארגון טרור אכזרי, ללא פיקוח בינלאומי, ללא ביקורי צלב אדום, וללא כל אפשרות לוודא את מצבם ואת תנאי החזקתם. בנסיבות אלה, חובתה של המדינה להגן על חייהם ושלומו של החטופים היא חובה אקטיבית ומוגברת, הדורשת ממנה לנקוט בכל האמצעים הנדרשים כדי להבטיח את שלומם, ולהימנע מכל פעולה שעלולה לסכן אותם.
114. כעולה מהתשתית העובדתית והמשפטית שהוצגה בעתירה, ההחלטה להפסיק את אספקת החשמל לעזה התקבלה ללא שקילת ההשלכות על חיי החטופים, תוך התעלמות מהתרעות של גורמי ביטחון, ובאופן שאינו עומד במבחני הסבירות והמידתיות. כמפורט לעיל, עולה גם שאלה של סמכות ביחס להחלטה זו. החלטה זו מסכנת את חיי החטופים באופן ישיר ומייד, הן בשל ההשלכות הישירות של היעדר חשמל על תשתיות חיוניות, והן בשל החשש המבוסס לתגובת נקם של חמאס, כפי שעולה מהעדויות של חטופים ששחררו.
115. כפי שהעידה ארבבל יהוד, שורדת שבי ששחררה לאחרונה: "להצהרות שלכם, להתבטאויות שלכם החוצה לאורך כל המלחמה, וגם עכשיו, יש השלכות ישירות של התעללויות וגיהנום עלינו החטופים שם בשבי, ואת זה אני אומרת מניסיון". עדות זו, יחד עם עדויות דומות של שורדי שבי אחרים, מלמדת על ההשפעה הישירה והמיידית של החלטות והצהרות ישראליות על היחס לחטופים ועל תנאי החזקתם.
116. בנסיבות העניין, ונוכח הסכנה המיידית לחיי החטופים, התערבות בית המשפט הנכבד אינה רק מוצדקת, אלא הכרחית. אין מדובר בהתערבות בשיקולי מדיניות או ביטחון, אלא בהגנה על זכות יסוד חוקתית לחיים ולכבוד, ובאכיפת חובתה הבסיסית של המדינה להגן על חיי אזרחיה.

117. העותרים מודעים לכך שמדינת ישראל מצויה במלחמה קשה מול ארגון טרור אכזר, ואין בכוונתם להתערב בשיקולי הלחימה המבצעיים. עם זאת, המלחמה בטרור אינה יכולה להיעשות במחיר של הפקרת אזרחי המדינה החטופים, אשר נלקחו משפחותיהם, מבתיהם ומיישוביהם באכזריות חסרת תקדים, וכעת מוחזקים בתנאים תת-אנושיים במשך למעלה משנה וחצי.
118. מעבר לפן האנושי והמוסרי, החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לעזה מעלה שאלות משפטיות מהותיות הנוגעות לחובת המדינה להגן על חיי אזרחיה, לזכויות היסוד החוקתיות לחיים ולכבוד, ולעקרונות היסוד של המשפט הבינלאומי ההומניטרי. שאלות אלה הן בעלות חשיבות ציבורית וחוקתית מהמעלה הראשונה, ומצדיקות את התערבותו של בית המשפט הנכבד.
119. חשוב להדגיש כי ההתערבות המבוקשת מבית המשפט הנכבד היא מוגבלת ומידתית - ביטול החלטת שר האנרגיה להפסיק את אספקת החשמל לעזה, וחידוש אספקת החשמל באופן שיאפשר הפעלת מתקני תשתית חיוניים. אין המדובר בהתערבות בשיקולי הלחימה הכוללים, אלא בהגנה על זכויות היסוד החוקתיות של החטופים, ובאכיפת חובתה הבסיסית של המדינה להגן על חיי אזרחיה.
120. לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא את הצווים המבוקשים בראשית עתירה זו, ולהורות על חידוש מידי של אספקת החשמל לרצועת עזה, באופן שיאפשר תנאי מחיה מינימליים לחטופים ויבטיח את שמירת חייהם ובריאותם.
121. לא זו בלבד, אלא שמדינת ישראל מחויבת, הן לפי הדין הפנימי והן לפי המשפט הבינלאומי, לעשות כל שביכולתה כדי להגן על החטופים. בנסיבות אלה, ונוכח הפגיעה החמורה והבלתי מידתית בזכויות היסוד של החטופים, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות כמבוקש בעתירה, ולהוציא צו ביניים דחוף שיורה על חידוש אספקת החשמל לעזה, עד להכרעה סופית בעתירה.
122. בית המשפט הנכבד הכיר לא אחת בחובתו המיוחדת להגן על זכויותיהם של מי שאינם יכולים להגן על עצמם, ובפרט כאשר מדובר באנשים המוחזקים במעצר או במאסר. חובה זו מתעצמת כאשר מדובר בחטופים המוחזקים בשבי אויב אכזר, ללא כל יכולת להגן על עצמם או לפנות בעצמם לבית המשפט הנכבד בבקשת סעד. בנסיבות אלה, ולנוכח הסכנה המיידית לחיי החטופים, מתבקש בית המשפט הנכבד להתערב ולהגן על זכויותיהם החוקתיות של החטופים, ולהורות על ביטול החלטת שר האנרגיה.
123. לעתירה זו מצורף תצהירו של מר יהודה כהן, אביו של החייל החטוף נמרוד כהן.
124. מן הדין ומן הצדק לקבל את העתירה.

עו"ד גונן בן יצחק

עו"ד ד"ר מורן סבוראי

באי כח העותרים

היום, 12 במרץ 2025